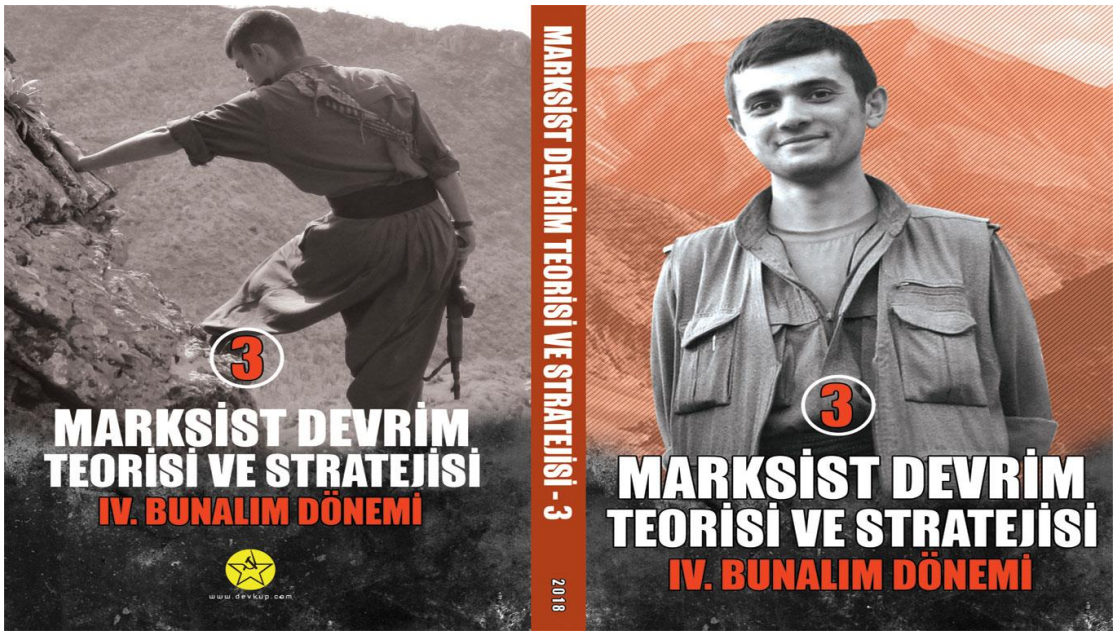
MARKSİST DEVRİM TEORİSİ VE DEVRİM STRATEJİSİ – 3

ÜÇÜNCÜ ANA BÖLÜM:

6. Kısım: IV. BUNALIM DÖNEMİ VE BAZI DEVRİMCİ DENEYLER

A) Teorik-Pratik Bir Sorun Olarak "Tarihsel Dönem-Stratejik Çizgi" İlişkisi ve Sol hareket

Emperyalist-kapitalist sistemin her yeni tarihsel dönemi kaçınılmaz olarak sınıflar arası ilişki ve çatışmalarda kapsamlı değişimler anlamına gelir. Bu, kapitalist sistemin temel sınıfları olan burjuvazi ve proletaryanın tarihsel ve nesnel rolü ve sistem içindeki konumlanışları, yani emek ile sermaye arasındaki temel çelişki bağlamında değildir. Her yeni tarihsel dönem emek ile sermaye çelişkisinin ve bundan türeyen diğer başlıca çelişkilerin gündelik yaşam içinde yeni görünümler kazanmasını, oluşan koşullara bağlı olarak yeniden biçimlenmesini beraberinde getirir. Bu ise kapitalizmin iki temel toplumsal sınıfları, yani proletarya ve burjuvazinin (ve dolayısıyla diğer sınıfların) karşı karşıya geliş biçimlerinde, kendilerini ifade ediş biçimlerinde değişimler yaratır. Değişim esas olarak bu noktalarda; sınıfların ideolojik, politik, askeri ve kültürel alandaki yeni mücadele araçları ve yöntemlerinde yaşanan sıçramalar ve yaratılan yeni düzeyler noktasındadır. Bu değişimler bir anda ve topyekün değil, esas olarak toplumsal pratik içinde oldukça karmaşık yollardan parça parça gerçekleşir. Yeni mücadele biçim, araç ve yöntemleri esas olarak geçmiş dönemlerin birikimleri üzerine yaslanarak, kimi zaman onlara eklemlenerek, kimi zaman tümüyle onlardan bağımsız bir tarzda, ancak sonuçta geçmiş mücadele biçim ve yöntemleriyle birleşerek yeni bir düzeyi ortaya çıkarırlar.

Mücadele araç ve yöntemlerinde yeni düzeylerin ortaya çıkış süreçlerine geçmeden önce, yeni tarihsel dönem-yeni mücadele biçim ve yöntemleri bağıntısını kavramada sol ve devrimci harekette ortaya çıkan kimi olumsuz yaklaşımlara da kısaca değinmek gerekiyor.

1990'ların başında reel sosyalist ülkelerde gerçekleşen büyük çöküş sonrası gelişen yeni tarihsel dönem sınıflar mücadelesi açısından daha önceki bunalım dönemlerinden oldukça farklı bir tablo ortaya çıkarmıştır. Bu tablonun değişik boyutlarını S. Barikat'ın çeşitli sayılarında ve dahası konumuzla ilgili kimi boyutlarını bu çalışma içinde ön açılımlar düzeyinde ele aldığımız için bunlara yeniden girmek gerekmiyor.

Devrimin stratejik çizgisi sorunu bağlamında yeni dönemin en önemli yanlarından biri, devrimci güçlerin ve işçi/emekçi hareketlerinin bu sürece ağır bir yıkımla girmiş olmaları ve dünyadaki güç dengelerinin emperyalist-kapitalist sistem lehine keskin bir biçimde bozulmuş olmasıdır.

Emperyalizmin tarihsel kökleri 19. yüzyılın son çeyreğine kadar uzatılansa da, esas olarak 20.yüzyıl başında ortaya çıkmıştır; bu gelişim, yani kapitalizmin tekelci kapitalizme dönüşmesi aynı zamanda toplumsal devrimlerin nesnel koşullarının olgunlaşmasına yol açmıştır. 20. yüzyıl bu nedenle emperyalizm ve proleter devrimler çağının başladığı yüzyıl olmuştur. Ve 20. yüzyılda emperyalizmin gelişim sürecinin, 1900-1990 yılları arasındaki üç bunalım dönemi yaşanmış ve bu tarihsel dönemlerde Marksist hareket ve işçi/emekçi hareketleri önemli kazanımlar elde etmiş ve her seferinde bu kazanımlar üzerinden kendini daha güçlü biçimde üretmeyi başarmıştır. Ancak 1990'larla başlayan yeni döneme devrimci güçler ve işçi hareketi, daha önceki dönemlerden farklı olarak ağır bir yenilgiyle girmiştir. Marksizmi referans alan devrimci ve sol hareketler önemli ölçüde tasfiye olurken, geride kalanların ezici bir çoğunluğu sol liberalizmin ve dogmatik bir devrimciliğin girdabına kapılmıştır. İşçi/emekçi hareketleri ise bu süreci başta sendikalar olmak üzere geleneksel tüm yapılarının ağır kriziyle karşılamıştır. Ulusal kurtuluş mücadeleleri de ya yenilgiler yaşayarak geri çekilmiş, ya da emperyalist güçlerin dünyayı paylaşma planlarının karanlık dehlizlerinde kendilerine çıkış yolu bulmaya çalışarak sistem içi güçlere dönüşmüşlerdir.

Bu tablo içinde sol liberalizm bırakalım bir devrimci stratejik çizgi tartışması yürütmeyi, tümüyle reformist/legalist zeminlere kayarak, devrimin olabilirliğini, devrimin güncel ve gerçek bir seçenek olduğu fikrini dahi üstü örtük ya da açık biçimde reddetmiştir. Oluşan kaotik ortam içinde devrimci duruşu korumanın yegane yolu olarak geçmişteki çizgilerine tutunan ve böylece yeni dönemin sorunlarına ve devrimci olanaklarına yabancılaşan, yaşama güçlü devrimci müdahaleler geliştirme yönünde ne bir tasarıma sahip olan, ne de eski çizgilerini hayata geçirme şansı bulan dogmatik güçler açısından ise bütünlüklü bir kavrayışla bilince çıkarılmış yeni bir dönem tespiti olmadığı için, yeni dönem ve bu dönemde devrimin stratejik çizgisi sorunu da özünde bulunmamaktadır; en ilerisinden eskinin tekrarı söz konusudur.

Yeni dönemi kavrama ve devrimci yenilenme temelinde sürece bakma yaklaşımına sahip olan devrimci güçlerin ne yazık ki bugün bir kısmının "stratejik çizgi" sorunu pek yoktur, bir kısmının ise henüz kapsamlı bir tartışma ve çözümleme yapma gücü zayıftı. Ama toplamında bu konuda bir zayıflığın olduğundan söz edebiliriz.

Deyim yerindeyse, devrimin stratejik çizgisi sorunu ve yeni dönemle bağıntısı sol ve devrimci hareketin gündeminin alt sıralarına doğru itelenmiştir.

Dünyadaki, ülkedeki pek çok siyasal, ekonomik, askeri vb. sorun, sosyalizm, demokrasi, ulusal sorun, parti sorunları, kitleselleşme, emekçi hareketlerinin örgütlenmesi, düzen karşıtı bir eylem hattının oluşturulması vb pek çok sorun yoğun biçimde gündemleşirken,

küreselleşme karşıtı eylemlerden, ekolojik mücadelelere değin pek çok mücadeleye ilişkin yüzlerce sayfa yazılırken, bütün bunların devrimin somut olarak örgütlenmesi, yani devrimin stratejik çizgisi ile bağı sorunu adeta es geçilmektedir. Sol ve devrimci harekette, geniş devrimci ve sol kitlede bütünlüklü bir devrimci çıkış yaratılmadığı için açık ya da örtük biçimde yaygın bir umutsuzluk, statükoculuk, mevzi tutarak daha da geriye düşmeme, günü kurtarma çabası, stratejik bir bakış açısıyla bağı kurulamayan küçük başarılarla oyalanma, cüret yitimi vb. eğilimler ortaya çıkmaktadır. Hiç şüphesiz bunlar negatif biçimde düşünce üretiminde ve pratikte roller oynamaktadırlar.

Buna bağlı olarak, yeni bir dönem ve bunun sonucu olarak yeni mücadele araç, biçim ve yöntemlerinden söz edildiğinde, birincisi, daha çok sol liberal eğilimden kaynaklanan, ancak daha geniş bir kesim tarafından da paylaşılan belirsizlikle sakatlanmış, ikincisi ise dogmatik devrimci kesimlerde daha çok rağbet bulan, şabloncu ve reçeteci düşünme tarzının ürünü olan, ancak her ikisi de sınıflar mücadelesi açısından olumsuz rol oynayan iki yaklaşımın boy verdiği açıkça görülüyor.

Birinci eğilim, yeni bir dönemin ve yeni mücadele biçim ve yöntemlerinin gelişeceği/geliştirilmesi gereğinden hareketle, bir önceki dönemin mücadele biçim ve yöntemlerinin geçersizliğini, sol ve devrimci hareketin 1990 sonrası girdiği büyük gerileme atmosferinin yenik psikolojisi ile ilan eden (bu kimi zaman açıktan, kimi zaman ise dolambaçlı, yarım yamalak söylemlerle ifade ediliyor), ya da en azından bu mücadele araç ve yöntemlerini değersizleştiren bir söyleme sahiptir. Ancak bu eğilimi değişik biçimlerde ifade edenler “yeni” mücadele biçim ve yöntemleri konusunda anlamlı tek bir çözümleme de üretmemişlerdir.

Bu yaklaşımların bütününde öne çıkan, yeni mücadele biçim ve yöntemlerinin söylem düzeyinde dillenmesi yada emekçi kitle mücadelelerinin içinden kendiliğinden ortaya çıkacağı beklentisi biçimindedir. Bir yandan, geçmiş dönemlerin devrimci mücadele yöntemlerine yenilgi psikolojisi ile sırt çevirirken, bir yandan da anlamlı ve bütünlüklü bir devrimci stratejik çizgi geliştirme çabası içine girmeden ülkedeki ve dünyadaki emekçi kitle hareketlerini “izlemek”, bunları “tartışmak”, kimi zaman karikatürize tarzda tekrar etmeye çalışmak bu eğilimin karakteristik özelliğidir. Toplamda, “yeni mücadele araç ve yöntemleri gerekli, eskiler işe yaramıyor” söyleminde kristalize olan bu yaklaşım, yorgun, yenik ve özgüven yoksunu sol hareketlerin ve tek tek bireylerin mücadeleden kaçışlarının, öncü tutumunu terk edişlerinin ve etki alanları içindeki emekçileri belirsizliğe sürüklemelerinin başlıca gerekçesi olmuştur. Bu yaklaşım güncel ve tarihsel olarak gerici role sahiptir.

İkinci eğilim ise esas olarak; yeni bir dönem ve bunun kaçınılmaz olarak yeni mücadele yöntem ve araçlarını beraberinde getireceği ifade edildiğinde ortaya çıkan; “öyleyse bunlar nelerdir?, yeni bir stratejik çizgi mi söz konusu olacak, olacaksa nedir, geçmişteki stratejik çizgimizden vaz mı geçiyoruz?” soruları ve bu soruların arka planını oluşturan kalıplaşmış düşünme biçimlerinden kaynaklanmaktadır. Sorular yalın haliyle, yeni bir reçete, yeni bir şablon talebidir, kimi zaman ise yeni sürecin kaçınılmaz sonuçlarını görememenin ve kolaycı bir yaklaşımla eldeki şablona sarılma çabasının ifadesi olan kaba bir dogmatizmin ürünüdür.

Bu noktaları adım adım açarak ilerleyelim...

Şablonlar, hazır reçeteler yok, ya da “izleyerek”, “tartışarak”, kitle hareketinin gelişimi içinde ortaya çıkması beklenerek, yeni mücadele biçim ve araçları ortaya çıkmayacak...

Elimizde hazır reçeteler bulunmuyor, bulunması da mümkün değil. Yeni mücadele araç ve biçimleri konusunda bir yerlere gizlenmiş ve gelip bizim bulmamızı bekleyen reçeteler, şablonlar yok. Söz konusu olan, “öncü”lerin, “zeki” insanların şurada burada gelişen mücadeleleri izleyerek bulabilecekleri, ya da masa başlarında kılı kırk yaran, mühendislik tasarımları olarak ortaya çıkarabilecekleri projeler, yöntem ve araçlar değildir. Yeni mücadele araç ve yöntemleri, yeni dönemin temel karakteristik özelliklerinin ve yaşam içinde sürekli biçimde üretilen binlerce değişken faktörün belirleyici nesnel etkisi ve zemini üzerinden, tarihsel deneyimlerin ışığında günlük ve dönemsel mücadelelerin karmaşık süreçleri içinde gerçekleşen yeni deneyimlerin/arayışların ürünleri olarak ortaya çıkmaktadır/çıkacaktır.

Burada hemen akla iki soru gelmektedir ve bunların yanıtlarıyla devam etmek gerekiyor. Böylece, aynı zamanda, yukarıda değindiğimiz iki olumsuz yaklaşıma ilişkin düşüncelerimiz de kimi yanlarıyla açılmış olacaktır.

Sorulardan birincisi şudur: her yeni tarihsel dönemde daha önceki dönemlerden tamamen farklı, yepyeni mücadele araç ve yöntemleri ve bunlar üzerinden inşa edilen bir stratejik çizgi mi söz konusudur?

Proletaryanın devrimci sınıf savaşımının yüz elli yıllı aşan tarihine baktığımızda bu sorunun yanıtı kesin biçimde hayırdır. Her yeni dönem, eski dönemin stratejik çizgisini tümden ret edip başlı başına “yeni” bir stratejik çizgisi anlamına gelmez. Emperyalist-kapitalist ülkelerde genel halk ayaklanması ve özellikle sömürge, yarı ve yeni-sömürgelerde ise uzun süreli halk savaşı çizgisi, emperyalizmin her bunalım döneminde yeni mücadele araç ve yöntemleriyle zenginleşerek, bu anlamda yeni düzeyler kazanarak devrimci sosyalist hareketin ana stratejik çizgileri olmuşlardır. Yani her dönem ve her ülke koşulları devrimin stratejik çizgisine yeni nitelikler kazandırmış, ama asıl eğilim olarak, emperyalist-kapitalist ülkelerde genel halk ayaklanması, sömürge, yarı sömürge ve yeni sömürge ülkelerde ise uzun süreli halk savaşı çizgisi egemen olmuştur.

Biraz daha açarsak; stratejik çizgi sorunu bu yazının ana temalarından biri olan politik iktidarın ele geçirilmesi sürecinin iki farklı aşamasını niteleyen evrim ve devrim aşamalarıyla tümüyle bağlantılı bir sorundur.

Emperyalist-kapitalist ülkelerin sahip oldukları büyük maddi birikim, krizler devrimle sonuçlanmadıkları takdirde onları hızla tolere edebilme güçleri ve toplumsal yapının genel olarak şehirler eksenli oturmuş ve statik olan yapısı nedeniyle kriz öğelerini daha uzun süreli olarak baskılayabilirler. Krizin baskılandığı yani devrimci durumun ortadan kalktığı bu uzun dönemler sınıflar mücadelesinin durgun olduğu, devrimci duruma uygun araç ve yöntemi kullanmanın nesnel olarak zeminlerinin zayıf olduğu dönemlerdir. Bu nedenle bu dönemlerde devrimci faaliyet esas olarak barışçıl araçlar kullanarak güç biriktirme yaşanır; yani evrim dönemin araç ve yöntemleri sürece egemen olur. Emperyalist kapitalist sistemin karakteristik özelliği olan ulusal çaptaki krizler (milli kriz/devrimci durum) esas olarak kısa dönemlidir. Tüm toplumsal yapının altüst oluş yaşadığı, devrimci arayışların doruğa ulaştığı bu dönemlerde, eğer proletarya partisi gerekli ideolojik, politik, örgütsel, askeri hazırlıklara sahipse iktidarın ele geçirilmesi için ülke çapında kentleri esas alan genel bir halk ayaklanması başlatmak görevi ile karşı karşıyadır.

Emperyalizmin farklı bunalım dönemlerinde, proletaryanın politik-pratik çalışma tarzında, örgütlenme biçimlerinde vb.. farklılıklar yaratan bir dizi değişimler olmasına karşın devrimin stratejik çizgisindeki bu ana yönelim emperyalist-kapitalist ülkelerde esas olarak değişmemiştir. Özellikle 2. Bunalım Dönemi'nde faşizmin bir kısım emperyalist ülkede egemen hale gelişi, 1929 krizi vb. sistemin işleyişinde önemli değişimlere yol açmasına ve değişik mücadele araç ve yöntemlerin devreye girmiş olmasına karşın, bu emperyalist-kapitalist ülkelerdeki devrimin stratejik çizgisinde (genel halk ayaklanması çizgisinde) tümden bir değişim yaratmamıştır.

Sömürge, yarı ve yeni-sömürgelerde ise tablo farklı biçimlenmektedir. Sömürgeciliğin bütün biçimlerinde esas olarak toplumsal yapı emperyalist-kapitalist ülkelerin çıkarlarına uygun olarak biçimlendirilir. Yani toplumsal dokunun iç dinamiklerinin hızla tahrip edilerek, yerli işbirlikçilerle birlikte vahşi bir sömürü mekanizmasının kurulur. İster açık, ister gizli işgal temelinde gelişsin tüm sömürgecilik ilişkileri toplumsal ilişkileri tümüyle altüst ederek sürekli biçimde istikrarsızlaştırır. Emperyalist tekeller açısından, sömürge ve yeni-sömürgelerden büyük karların transfer edilmesi olmazsa olmazdır. Kırıntılarla baş başa kalan yerli işbirlikçilerin ise toplumsal çatışmaları tolere edecek düzeyde emekçi kitleleri yatıştıracak maddi ve moral zeminleri yaratma olanakları çoğu durumda oldukça zayıftır.

Bu nedenle, emekçi kitlelerin bastırılmasını esas alan faşist devlet yapılarının değişik biçimler altında örgütlenmesi ve emekçilere dönük sürekli bir savaş durumu toplumsal yapılanmanın ana unsurudur. Sık aralıklarla tekrar eden büyük ekonomik krizler ve bunların neredeyse hiç ortadan kalkmadan sürekli hal alması, krizin sonuçlarının ortadan kalkmaması, işçi ve emekçilerin sürekli yoksulluk zemininde kalması, kültürel ve sosyal şoklar ve daha pek çok kriz unsuru sömürge ve yeni-sömürge yaşamının süreğen tarzda ayrılmaz bir parçasıdır. Bu tablonun anlamı, milli/ulusal krizin (devrimci durumun) kimi zaman hafiflese bile sürekli var olmasıdır. Bu koşullar altında bir devrimci sosyalist hareketin temel görevi devrimci şiddet araç ve yöntemleri temelinde tüm diğer politik mücadele araçlarını birleştirerek uzun süreli bir savaş içinde büyümek, emekçileri örgütlemek ve iktidarı ele geçirmektir.

Daha önceki bölümlerde ele aldık; Çin devrimi, bunun en önemli ve ilk başarılı örneği olmuştur.

Devrimci şiddet temelindeki uzun süreli halk savaşı kırlardan büyütülerek şehirleri kuşatmış ve iktidarı ele geçirmiştir. Birinci Bunalım Dönemi'nde sömürgelerde gelişen pek çok ulusal kurtuluş hareketi de bu yolu izlemiştir. Özellikle devrimci sosyalist savaşımların ağırlığının Doğuya kaymaya başladığı 2. Bunalım Dönemi'nden itibaren, sömürge, yarı ve yeni-sömürgelerde gelişen başarılı, etkin tüm devrimci mücadeleler bu çizgi üzerinden gelişmiştir. 3. Bunalım Döneminin ilk yarısında bu olgu daha belirgin hale gelmiştir.

Bu dönemde, yani 2. paylaşım savaşı sonrası geri-bıraktırılmış ülkeler coğrafyasında sömürge ve yarı-sömürgecilikten yeni-sömürgeciliğe geçiş, krizin sürekliliğinde bir farklılığa yol açmamıştır. Ancak nesnel ve toplumsal zeminde önemli değişimlere yol açmıştır. Kentlerin büyümesi, proletaryanın artan önemi, merkezi otoritenin güçlenmesi, sömürge tipi faşizm, halk ile oligarşiler arasında "kararsız" yada "suni dengenin" oluşması ve daha pek çok olgu uzun süreli halk savaşının biçimlenişinde belirli farklılıklara yol açmıştır.THK P-C bu farklılıkların toplamından hareketle, yeni sömürge ve kapitalist olan ülkemizde stratejik çizgiyi Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi olarak tanımlamıştır.

Ancak mücadeleye yön veren iki ana eksen; yani toplumsal ilişkilerin sürekli bir milli krizle sakatlanmış olduğu gerçeği ve devrimci sınıf mücadelesinin daha baştan devrimci şiddet temelinde uzun süreli bir savaş olarak gelişeceği gerçekleri değişmemiştir. 3. Bunalım Dönemi, bu uzun süreli savaşın gerçekleşme biçimlerinde değişimlere yol açmıştır. Sömürge ve yeni-sömürgelerin her yeni bunalım döneminde sürekli değişen dinamik yapısı bu değişimlerin sürekli bir niteliğe sahip olduğunu göstermektedir.
Toparlarsak; sınıflar mücadelesi tarihi ve devrimci savaşımın son yüzyıllık birikimi, emperyalist-kapitalist sistemin gelişiminin her döneminde devrimin stratejik çizgisinin ana bir çerçevesini az çok koruduğunu gösteriyor.

Birinci soru ve yanıtıyla bağlantılı ikinci soru şudur, evet, yeni mücadele biçimleri ve yöntemleri konusunda hazır reçetelerimiz yok ve olamaz. Ancak öncüler yeni mücadele biçimleri konusunda ana hatlarıyla da olsa bütünlüklü öngörülerde bulunmazlar mı? Nesnel durumun ve sınıflar mücadelesinin tarihsel deneyimlerinden hareketle stratejik çizgideki yenilenmenin ana doğrultusunu tespit edip, bunun üzerinden bir hareket planı koyamazlar mı? Tarihsel deneyim, bu soruların yanıtını açık ve net biçimde “evet” olduğunu gösteriyor. Kaldı ki, öncü partinin tarihsel ve politik misyonu da esas olarak bunu yapmaktır.

Demek ki, ilk olarak, yeni bir tarihsel dönemin geliştiğini ve bunun kaçınılmaz olarak yeni mücadele araç ve yöntemlerini gerektireceği, bunların mücadele süreçleri içinde, şablon ve reçetelerden uzak ortaya çıkacağını tespit etmek, ortaya çıkan olguları Marksist-Leninist yöntem ve tarzla formüle etmek öncü partinin görevidir. Bu analizin başlangıç noktası, evrim ve devrim aşamalarının biçimlenişinin nasıl gerçekleştiği, nesnel toplumsal sürecin bulunduğu evre ve ortaya çıkan olgulardır; stratejik çizgideki değişim ve gelişim, bu stratejik çizginin yeni ara aşamalara kavuşması vb bunlara bağlıdır. Eğer bu temelde bir stratejik çizginiz yoksa niyetlerden bağımsız, yeni mücadele araç ve yöntemleri arayışı nesnel zeminin temel karakteristik özelliklerinden ve belli bir stratejik çizgiden kopuk, taktik arayışlar olabilir ki, bunun kısa vadede belki kimi getirileri olsa da, orta ve uzun vadede anlamlı sonuçlar yaratması beklenemez. 1990’dan bu yana, hatta bu süreci 12 Eylül ile başlatmak da mümkün, sol harekette genel eğilim esas olarak ne yazık ki budur.

B) Emperyalizmin Genel Bunalımı Derinleşerek Sürüyor

Devrimin stratejik çizgisi sorunun can alıcı noktası devrimin güncelliğidir. Devrimin güncelliği, devrimin hemen o anda olup bitecek bir olgu haline gelmesini ifade etmez. Tüm faaliyetlerin emperyalist-kapitalist sistemin genel ve sürekli bunalımının var olduğu, özelde ise tek tek ülkelerde milli krizin (aynı anlama gelmek üzere devrimci durumun) ortaya çıkmasının kaçınılmaz olduğu, bu nedenle milli krizin ortaya çıktığı anda yada varsa hemen o anda devrimi başlatmak fikri üzerine kurulması gerektiğini ifade eder. Devrimin güncelliğini kabul etmek, her faaliyetin sistemle kesin hesaplaşma yani devrim üzerine kurulmasını, buna göre örgütlenmesini öngörür. Devrimin güncelliğinin açık yada örtük olarak reddedilmesi ise çalışmanın açık ya da örtük biçimde reformist, sol liberal temelde sistem içinde küçük kazanımlar mücadelesinde yoğunlaşmasını beraberinde getirir. Devrimin güncelliğini esas almayan bir politik çalışma hangi mücadele araç ve yöntemlerle yürütülürse yürütülsün devrimci bir çalışma olarak görülemez.

Devrimin güncel bir sorun olup olmadığı ise her şeyden önce kapitalist dünya sisteminin belirli bir anda somut durumunun somut analizi üzerinden tespit edilebilir. Marksist-Leninist hareket, Lenin'in emperyalizm çözümlemesine bağlı kalarak, kapitalizmin emperyalist aşamaya ulaşmasıyla, emperyalist-kapitalist sistemin sürekli ve genel bunalıma girdiğini, böylece tüm dünyada devrimin nesnel koşullarının ortaya çıktığını belirler; devrimin güncelliği bunun üzerine oturur.

Emperyalizmin yeni tarihsel/bunalım dönemi, sol ve devrimci güçlerin ve işçi hareketinin yenilgisi üzerinden gelişiyor. Ancak reel sosyalizmin çöküşü ve devrimci ve sol güçlerin yaşadığı ağır yenilgi her ne kadar emperyalist sisteme nefes aldırmış ve oldukça geniş bir hareket zemini sağlamış olsa da, bu durum sistemin tüm süreçlerinin karakteristik özelliği olan genel ve sürekli bunalımının sona erdiği anlamına gelmemiştir. Emperyalizmin genel bunalımı kapitalizmin 20. yüzyılın başında ulaştığı işleyiş ve kendini üretme düzeyinin-biçiminin yani kendi iç dinamiklerinin ürünüdür. Kapitalist sistemin emperyalist aşama olarak tanımladığımız düzeye varmasını sağlayan ve aynı zamanda genel ve sürekli bunalımının da kaynağı olan yapısal özellikleri ve işleyişinin hiç bir unsuru ortadan kalkmadığı gibi, tam tersine bugüne değin gelen tarihsel süreç boyunca giderek daha da kemikleşmiş ve derinlik kazanmıştır.

Bu bağlamda, emperyalist kapitalist sistemin genel bunalımının günümüzdeki tablosunu anlamak biraz daha geriye dönerek, emperyalist kapitalist sistemin 1945'den 1968-1973'e süren büyüme döneminin sonrasına bakmak gerekiyor. 1945'de II. Paylaşım Savaşının bitişi emperyalist sistemin büyük bölümünde ağır bir yıkım anlamına geliyordu. Emperyalist ülkelerde biriken sermayenin, altyapının büyük bir bölümünün savaş sırasında yok olmasıyla birlikte, bu ülkelerin yeniden inşası gündemi geldi. Bunun anlamı, özellikle ABD'de biriken büyük sermaye yoluyla tüm sistemin yeniden inşasıydı. 1929 kriziyle birlikte büyük bir gerileme yaşamış, savaşla yıkıma uğramış dünya kapitalist sisteminin ABD'den akan büyük sermaye birikimiyle yeniden inşası dünya kapitalist ekonomisinde büyük canlanma yarattı.

Tüm dünya kapitalist ekonomisi ABD öncülüğünde yeniden organize edildi. Sömürge ve yeni sömürgelerdeki eski feodal ve yarı-feodal ekonomiler emperyalizm tarafından büyük yatırımlar yoluyla yukarıdan aşağıya ve bağımlı tarzda da kapitalist ekonomilere dönüştürüldü. 18. ve 19. yüzyıllarda Avrupa ve Amerika'daki kapitalist anayurtlarda yaşanan büyük kapitalistleşme dalgasının soluk bir kopyası sömürge ve yeni-sömürgeler dünyasında yaşandı. Bu, tüm dünya kapitalist ekonomisi için muazzam bir genişleme ve derinleşme, muazzam bir dinamizm anlamına geldi. Ancak 1960'ların ikinci yarısına gelindiğinde hem savaş sonrası inşa tamamlanmış, hem de yeni-sömürgelerde uygulanan bağımlı ithal ikameci sanayileşme kendi sınırlarına önemli ölçüde varmıştı. Bu noktadan itibaren yeniden güçlenen diğer emperyalist güçlerin ABD ile kıyasıya rekabeti, yeni-sömürge ekonomilerinin tıkanması ve bu süreç de biriken sermayenin artık savaş sonrasındaki olduğu gibi değerlenebileceği olağanüstü karlı alanların bitmesi, yani kar oranlarının düşüş eğilimi başladı.

Bu noktada, sömürge ve yeni-sömürgelerde gelişen devrimci kurtuluş mücadeleleri de sistemin önünü kesen önemli bir faktör olarak ortaya çıktı. Özellikle Küba, Cezayir ve Vietnam kurtuluş mücadeleleri ve başarıları sistemi hem ekonomik ve siyasal olarak hem de özellikle moral açıdan ciddi biçimde darbeledi. Gelişme duygusu ve nesnel zemini giderek zayıflamaya başladı. Bu tablo içinde ilk kırılma 1968'de büyük kitle hareketlerinin patlaması ile yaşandı. 1968'den 1973 petrol krizine kadar olan süreç emperyalist kapitalist sistemin

1945'lerde üzerine kurulduğu tüm dengelerin, tüm planların birer birer tuzla buzla olduğu süreç oldu. Emperyalist kapitalist dünya sisteminin savaş sonrasında nispeten hafifleyen genel bunalımı yeniden tüm öğeleriyle birlikte hızla derinleşmeye başladı.

Sistemin bunun karşısında geliştirdiği refleks yukarıda belirttiğimiz restorasyon programı oldu ve 1979-1980'den itibaren bu program tüm kapitalist dünyada bütünlüklü olarak devreye sokuldu. Restorasyon programı genel bunalımın aşılması programı değildi, bunun mümkün olmadığı açıktı, biliniyordu. Program esas olarak derinleşen genel bunalımın büyük çöküşlere yol açmayacak düzeyde tutulması, emperyalist ülkelerde milli krizlerin oluşmasının engellenmesi, kısmi rahatlamalar sağlayacak nefes borularının açılması, kısacası bir kriz yönetim programıydı. Programın her bir öğesi sistemi çürüme içinde ayakta tutmayı hedefleyen işçi sınıfına ve devrimci güçlere, ulusal kurtuluş mücadelelerine, reel sosyalist ülkelere karşı saldırı, yeni-sömürgelerin vahşice yağmalanması olarak biçimlendi.

Restorasyon programı 1990'lardan itibaren Küreselleşme ve Yeni Dünya Düzeni kavramlarıyla tanımlanmaya başlanmıştır. Ve küreselleşme söylemi etrafında emperyalist sistemin ideologları ve sol liberaller tarafından üretilen masallar bugün kelimenin gerçek anlamıyla bir fiyaskoya dönüşmüştür.

1990'larda reel sosyalizmin çöküşü ile birlikte açılan geniş alanın yarattığı hayallerle emperyalist ideologlar tarafından unutulsa ya da unutturulmaya çalışılsa da, 1970'lerden bu yana devreye sokulmuş olan ekonomide neoliberalizm, siyasette yeni sağ, askeri alanda düşük yoğunluklu, yada asimetrik savaş ve yıldız savaşları ve kültür alanında postmodern politikalar esas olarak genel bunalımın 1970'lerden itibaren derinleşmesine paralel olarak geliştirilen emperyalist sistemi restore etme programının temel taşlarıdır. Bu politikaların toplamını ifade eden restorasyon programı esas olarak bir kriz yönetimi programıdır.

Reel sosyalizmin çöküşü, emperyalist-kapitalist sistemi ciddi biçimde rahatlatmış (yeni devasa pazarların açılmış olması, sistemi tehdit eden en önemli unsurlardan birinin ortadan kalkması vb. bağlamında) olsa da, sistemin karakteristik özelliklerinin değişmesini doğal olarak beraberinde getirmemiştir. Kapitalist sistemin emperyalist karakter kazanması onun kendi özsel niteliklerinin, kapitalizmi kapitalizm yapan temel özelliklerin kaçınılmaz ürünüdür. Reel sosyalizmin çöküşü bırakalım sistemin emperyalist karakterini ortadan kaldıracak koşulları yada değişimleri yaratmayı, 1970'lerin sonlarında uygulamaya konulan restorasyon programı ve onun özünü oluşturan kriz yönetimi politikalarının dahi devre dışı kalmasını sağlayacak çapta bir değişim dahi yaratmamıştır. Tersine, restorasyon programının her bir öğesi oluşan yeni koşullarda yeni çatışma öğeleriyle (ortaya çıkan yeni pazar alanları için daha büyük paylaşım mücadeleleri, Çin vb. yeni emperyalist rakiplerin ortaya çıkışı, yeni ulusal sorunlar, derinleşen yoksulluk ve bunlara karşı mücadeleler, vb..) yeni biçimler alarak daha da derinleştirilmiştir.

1990'ların başında emperyalist ideologlar tarafından ileri sürülen küreselleşmenin (bu kavram dünya kapitalist sisteminin emperyalist karakterinin üzerini örtmek için kullanıyor) tüm sınırları ortadan kaldırdığı, tüm kapitalist unsurlar için eşit koşullar yarattığı, artık kapitalist sermaye için kapitalist anayurtlar olmadığı, emperyalist politikaların ve savaşların geride kaldığı, dünyanın küresel bir köye dönüştüğü ve sorunsuz, çatışmasız bir gelişme döneminin açıldığı iddiaları son 20 yılın gelişmeleri karşısında tuzla buz olmuştur.

Tüm küreselleşme hikayelerine karşın, dünya kapitalizmi büyük kapitalist anayurtlarda emperyalist karakterini, geri bıraktırılmış ülkelerde sömürgeci ve yeni-sömürgeci karakterini korumakta, dahası bu niteliklerini geçmişe nazaran daha güçlü biçimde üretmektedir. Tekelleşme, bir avuç asalak finans kapitalistin hegemonyası, emperyalistler arası paylaşım mücadeleleri ve savaşlar, fazla üretim ve derinleşen nispi ve mutlak yoksulluk, yaratılan büyük değerler ve bunun üretici güçlerin gelişimi için kullanılması yerine asalakların kasalarına dolması, sömürgecilik ve işgal, yeni-sömürgeciliğin derinleşmesi; emperyalist-kapitalizmin 20. yüzyılın başındaki tüm temel karakteristik özellikleri bugün çok daha derinleşerek kendini üretiyor.

Küresel köyün sınırsız ve sorunsuz gelişmesi masalı, bugün artık tüm emperyalist ekonomist ve siyasetçiler tarafından kabul edilen derin bir kriz gerçeğiyle karşı karşıya kalarak tümüyle iflas etmiştir. Emperyalist-kapitalist sistemi güncel tablosunun bu her bir öğesi genel ve sürekli bunalımın bir bileşenidir. Ve bu tablonun gösterdiği tek bir gerçek vardır; emperyalist-kapitalist sistemin genel ve sürekli bunalımı derinleşerek sürüyor...

Emperyalizmin genel ve sürekli bunalımı tüm dünyada devrim için nesnel koşulların varlığını anlamına gelir. Çünkü genel bunalımın anlamı onu oluşturan her bir çelişkinin kaçınılmaz olarak derinleşeceği ve bu çelişkilerin sistemi de tahrip etmeyi göze almadan, çatışmasız ve olağan yollardan aşılamayacağı, büyük tahribatlar (savaş yoluyla paylaşım vb. gibi) göze alınarak üretilen çözümlerin de ancak kısmi ve geçici olduğudur. Bu emperyalist-kapitalist sistemin temel paradoksudur ve bu tablo, bu bunalımdan çıkış yolunun ancak devrim olduğuna işaret eder ve devrimler için dünya çapında elverişli koşulların olduğunu gösterir.

Konumuz bağlamında tam da bu noktada derinleşmek gerekiyor. Genel bunalım sistemin her zaman en ağır krizler içinde felç olması, kendini yürütemez hale gelmesi demek değildir. Her bir ülkede kapitalizmin gelişme düzeyi de, genel bunalımın bu ülkelerdeki yansıma düzeyleri de eşitsizdir, farklıdır. Eşitsiz gelişme hem kapitalist sistemin genel kaotik yapısından, hem de her bir ülkenin kendi özgül koşullarından kaynaklanır. Her bir ülkede kapitalist yapı, sistemin genel işleyişiyle, ülkelerin özgül koşullarının karşılıklı etkileşimi sonucu farklı yolları izleyerek ve farklı gelişme düzeyleri kazanarak gelişir. Bu nedenle, kapitalist sistem yatay değil, dikeydir, piramitsel yapıdadır, hiyerarşiktir. Genel bunalımın her bir ülkeye yansıması o ülkenin piramidin hangi noktasında olduğuna, iç dinamiklerinin durumuna vb. faktörlere bağlı olarak değişir.

Emperyalist-kapitalist sistemin genel ve sürekli bunalımının varlığı dünya ölçeğinde devrim için genel zeminin varlığını, devrimin güncelliğini ifade etmesine karşın, tek tek ülkeler özgülünde iktidarın alınmasına dönük doğrudan devrimci eylemin (genel halk ayaklanması ya da uzun süreli savaş) başlatılabilmesi için o ülkenin kendi toplumsal yapısının da sistemin genel bunalımından beslenen kendi krizini (mili kriz) yaşaması gerekir. Yani bir ülkede tüm temel çelişkilerin ve güncel görünümlerinin artık sistemin mevcut biçimiyle yürütülmesini olanaksız kılacak ölçüde derinleşmesi ve kırılma noktasına gelmesi gerekir. Marksist-Leninist literatür de bu durum “milli kriz” ya da nesnel koşulların o ülkede iktidarın alınması için gerekli hamlenin yani devrimci hamlenin yapılması için elverişli hale gelmesini işaret etmek için kullanılan tanımlamayla “devrimci durum” olarak tanımlanmıştır. Milli kriz ya da diğer bir deyişle devrimci durum, tek tek ülkelerde devrimin gerçekleşmesi için olmazsa olmaz nesnel zemindir.

Çalışmamızın daha önceki bölümlerinde milli krizin çerçevesi çizildiği için tekrara girmeden doğrudan günümüzde milli kriz ve bununla bağlantılı olarak evrim ve devrim aşamalarının biçimlenişi ve devrimin stratejik çizgisinin güncel görünümüne girebiliriz.

C) Yeni Tarihsel/Bunalım Döneminde Devrimlerin Stratejik Çizgisi

I- Günümüzde Emperyalist-Kapitalist Ülkelerde Milli Kriz, Evrim-Devrim Aşamaları ve Devrimin Stratejik Çizgisi

Emperyalist-kapitalist ülkelerdeki sınıf mücadelesi süreçleri incelendiğinde göze çarpan en önemli olgu büyük devrimci savaşımların, iktidarın alınmasına dönük devrimci ayaklanmaların esas olarak sınıf mücadelesinin kısa süren belli anlarına denk düştüğüdür.

Bu ülkelerde milli kriz, sistemin genel ve sürekli bunalımının derinleştiği belli anlarda ortaya çıkmaktadır. Tarihsel deneyimin de gösterdiği gibi, bu ülkelerde milli kriz süreklilik göstermediği gibi, sık aralıklarla da ortaya çıkmamakta, daha çok sistemin genel ve sürekli bunalımının en derinleştiği kırılma noktalarında ortaya çıkmaktadır.

Milli krizin emperyalist kapitalist ülkelerde süreklilik arz etmemesi ya da sık aralıklarla ortaya çıkmaması bu ülkelerde kapitalizmin gelişim seyrinin ortaya çıkardığı toplumsal yapıyla ve sistemin sınıf çatışmalarını yönetme konusunda kazandığı deneyim ve bilinçle, kurduğu mekanizmalarla doğrudan ilişkilidir. Daha önceki bölümlerde ifade ettiğimiz gibi, bu ülkelerde kapitalizm esas olarak bu ülkelerin iç dinamiklerinin ürünü olarak gelişmiştir. Bu süreç pek çok iç çatışmayı içinde barındırsa da, toplumun iç dinamiklerini sakatlayan dış faktörler nispeten daha azdır. Dış faktörler özellikle sömürgecilik, bu ülkelerin başka ülkelere dönük vahşi saldırganlığı olduğu için, pek çok açıdan bu ülkeleri besleyen, giderek iç çatışma zeminlerini yumuşatan bir faktör olmuştur.

1900'lerin başında kapitalizmin emperyalist aşamaya ulaştığı döneme gelindiğinde bu ülkelerin toplumsal yapısının kapitalist dönüşümü tamamlanmış; sistem politik, ekonomik, sosyal, askeri ve kültürel olarak bütünlüklü ve kendi iç dinamiklerinin ürünü olan emperyalist kapitalist formasyona ulaşmıştır. Tüm dünya çapında büyük kırılmalar ekonomik, askeri ve sosyal krizler ortaya çıkmadıkça, tek tek emperyalist ülkelerdeki oligarşiler ellerindeki büyük maddi birikim, yönetim deneyimi, kontrol mekanizmalar vb... yoluyla kontrol edilebilir sınırlı çelişki ve çatışmalar zemininde uzun süreli istikrarlı dönemler yaratabilmektedirler. Yani milli kriz olarak tanımladığımız derin toplumsal çatışma zeminlerinin ortaya çıkışını engelleyebilmektedirler.

Ekonomik olarak bu ülkelerde büyük sermaye birikimleri oluşmuştur. Hem mali sermaye alanında, hem de sanayi ve hizmet sektörleri, yani reel ekonomi alanında küçük şoklardan etkilenmeyecek bir birikim ve altyapı söz konusudur. Küçük ve orta çaptaki ekonomik şok ya da kriz olasılıkları derhal ya kendi mevcut birikimleri üzerinden, yada kriz öğeleri sömürge ve yeni-sömürge ekonomilerine bir biçimde aktarılarak, bu ülkelerin ekonomileri ağır yıkımlar uğratılıp, bunlardan büyük ekonomik olanaklar gasp edilerek aşılabilmektedir. Siyasi alanda, burjuva siyaset arenasında pek çok parti bulunabilse de, işçi sınıfı partileri dışındaki burjuva partiler esas olarak tekelci burjuvazinin çıkarları konusunda hem fikirdir, aralarındaki farklar esas olarak nüanslardadır. Bu ise ülkenin yönetiminde ciddi krizlerin, kırılmaların ortaya çıkışını önemli ölçüde engellemektedir.

Yeni-sömürge ülkelerle karşılaştıracak olursak aradaki farklar daha açık biçimde görülebilecektir. Türkiye tarihinin en derin ekonomik krizi olarak tanımlanan ve kelimenin gerçek anlamıyla büyük bir toplumsal krize dönüşen, milli kriz olarak tanımladığımız durumun en olgun biçimiyle gerçekleştiği 2001 krizi birkaç on milyar dolarlık sıkışmanın ürünüdür. Bu rakamlar Türkiye'den çok daha küçük nüfuslara sahip olan Belçika ve Hollanda gibi küçük emperyalist ülkeler için önemsiz büyüklüklerdir. Sahip olduklar büyük sermaye birikimi yoluyla bu çaptaki sıkışmaları yaşamamaktadırlar. Bu ülkelerden çok daha büyük yeraltı ve yerüstü kaynaklarına ve işgücüne sahip olan Türkiye'de işçi sınıfının ve emekçilerin büyük bir bölümü yoksulluk sınırının altında yaşarken, bu küçük emperyalist ülkeler bile sınıf çatışmasının ileri düzeylere varmasını engelleyecek kırıntıları işçi sınıfına verebilecek ekonomik ve toplumsal yapılar oluşturmuş durumdadır. Bu kırıntılar 1990 sonrasında giderek azalıyor olsa bile, sömürge ve yeni-sömürgelerle kıyaslanmayacak ölçüdedir. Daha pek çok örnekle emperyalist kapitalist ülkelerin kriz faktörleri karşısında ekonomik, siyasal ve toplumsal yapısının, sömürge ve yeni-sömürge ülkelerden ne denli farklı olduğunu görmek mümkündür.

Milli kriz ile emperyalist-kapitalist ülkelerin yapısı arasındaki ilişkiye ilişkin ifade ettiklerimizi toparlayacak olursak; 17. ve 18. yüzyılın büyük işçi/emekçi mücadelelerin ağır sonuçlarından kaçınmak, sık tekrarlanan milli kriz/ayaklanma döngüsünü aşmak noktasında en önemli faktör, bu ülkelerdeki sınıfsal yapının, kent düzeninin, mali ve sanayi düzeninin ve genel olarak ekonominin küçük ve orta çaplı kriz öğelerini tolere edebilen oturmuşluğudur. İkinci olarak, tüm dünya çapında oluşmuş olan sömürge ve yarı-sömürge sisteminden akan büyük karların kırıntılarının işçi sınıfının bir bölümüne aktarılması yoluyla oluşan işçi aristokrasinin bu kırıntılar aktığı, yada akma umudu sürdükçe düzenle uzlaşması ve sınıfın geri kalan bölümlerini de etkisi altına alarak pasifize edebilmesidir.

Milli kriz öğelerinin önemli ölçülerde baskılandığı, sistemin kriz öğelerini tolere edebildiği, emekçi sınıfların devrimci girişkenliğinin zayıfladığı dönemlerde devrimci öncü partinin görevi uzun ve sabırlı bir mücadele yoluyla örgütlemek, eğitmek, genel ve tekil sorunlar etrafında mücadeleye sevk etmek ve bu yoldan milli krizin oluştuğu koşullarda büyük devrimci savaşımlar ve genel halk ayaklanması için hazırlamaktır... Böylesi dönemlerde devrimci çalışma esas olarak barışçıl mücadele araçları (Mahir yoldaşın da belirttiği gibi uzlaşıcı olmayan) temelinde yürür. Milli kriz oluşmadan, kimi küçük kriz öğeleri temelinde ya da tamamen öznel istemler temelinde partinin ya da örgütlü emekçilerin şiddet temelinde büyük ve zamansız ayaklanmalara ya da süreğen silahlı çatışmalara girişilmesi, geniş emekçi kitlelerinin desteğini bulamayacağı için öncü partinin ve kitle tabanının ağır darbeler yemesini beraberinde getirecektir. Ancak bu, milli krizin oluşmadığı koşullarda emperyalist kapitalist ülkelerde mücadelenin tümüyle barışçıl temelde yürüyeceği anlamına gelmez.

Açıktır ki, emperyalist kapitalist ülkelerde de devrimci öncü partiler ve işçi sınıfının örgütlü güçleri, hak arayışı içinde olan emekçiler sistemin ve onun beslemesi gerici ve faşist güçlerin şiddet temelindeki saldırılarıyla daima şu ya da bu düzeyde karşı karşıyadırlar. Bu saldırılar karşısında, teşhir, yasal yollardan hakları arama vb. yanı sıra, devrimci şiddet temelinde aktif bir militan karşı koyuş da zorunludur. Sadece bu değil, enternasyonalist dayanışma amacıyla da, meşru devrimci şiddet eylemleri de devrimci öncü partinin gündeminde yerini alır. Her durumda aktif militan bir duruş ortaya koyan ve saldırılar ve saldırı odakları karşısında burjuva yasallığına başvurmakla yetinmeyen, işçi sınıfının ve emekçilerin kılıcının var

olduğunu ve kullanacağını gösteren bir mücadele ve parti düzeyi yaratılmadan gerçekten devrimci bir partiden ve mücadeleden söz edilemez. Bu duruş gösterilmeden, bunun örgütleri ve pratiği yaratılmadan, işçi sınıfı ve emekçileri genel halk ayaklanmasına hazırlamaktan, devrimci iradenin varlığından söz etmek sadece bir hayal olabilir.

Toparlayacak olursak; devrimci öncü parti için bu sürecin toplamı esas olarak güç biriktirmek üzerine kuruludur. Güç biriktirme; barışçıl ama uzlaşıcı olmayan militan bir pratik hat yaratmak, işçi sınıfının devrimci örgütlerini çoğaltmak, partinin etkisini büyütmek, oligarşinin şiddetine karşı devrimin şiddetini meşru savunma zemininde örgütlemek ve bu temelde milli krizin oluşması durumunda gerçekleştirilecek genel halk ayaklanmasının zeminlerini örmek üzerine kuruludur. Milli kriz koşullarının olmadığı dönemlerde devrimci şiddeti esas alan bir mücadele tarzının destek yaratıcı ve örgütleyici işlevi olması mümkün değildir. Toplumdaki çelişkilerin baskılandığı, sistemin siyasal güçlerinin derli toplu ve sağlam bir konumlanış içinde olduğu, ekonominin nispi gelişmeler gösterdiği, emekçilerin yaşam koşullarının görece iyi olduğu koşullarda işçi sınıfı ve emekçilerin geniş kesimlerinin devrimci savaşımın en şiddetli biçimlerine taraf olması beklenemez. İşte milli kriz öğelerinin baskılandığı, nispi bir toplumsal istikrarın oluştuğu, sistemin genel olarak toplumsal ilişkilere hakimiyet sağladığı, devrimci çalışmanın bu tabloya uygun olarak barışçıl mücadele biçimlerini temel alarak, ancak devrimci şiddeti de koşullara bağlı olarak kullandığı ve güç biriktirdiği bu dönemler devrimci literatürde evrim dönemleri olarak tanımlanmıştır.

Öte yandan, bu tablo, emperyalist kapitalist ülkelerin milli kriz olgusundan tümüyle azade olduğunu göstermez. Özellikle emperyalist kapitalist sistemin genel bunalımının derinleştiği önemli dönemeçlerde milli krizlerin oldukça derin ve yıkıcı biçimde ortaya çıkması kaçınılmaz hale gelmektedir. Kriz öğelerinin derinleştiği ve kendi iç imkanlarıyla krizi aşma zeminlerinin kalmadığı dönemlerde emperyalistler ya dünyayı paylaşma mücadelesini hızla öne çıkarmakta ve büyük savaşlara girişmektedirler ve savaşlar yarattıkları daha büyük yıkımlarla sonuçta daha büyük milli kriz durumları yaratmaktadır. Ya da paylaşım savaşının koşullarının bulunmadığı durumlarda sistemde genel veya tek tek ülkelerde çöküşü görülmektedir.

I. Dünya Paylaşım Savaşı özellikle Avrupalı emperyalistlerin derin bir krizin eşiğinde olduğu koşullarda gerçekleşmiştir. Ancak uzayan savaş krizin çaresi olmak yerine tek tek tüm emperyalist ülkelerde ve daha da ötesi tüm sömürge ve yarı-sömürgelerde derin milli krizlerin kapısını sonuna dek aralamıştır. Büyük Ekim Devrimi bu sürecin ürünü olmuştur. II. Paylaşım savaşı ise tüm dünya kapitalist sistemini çökerten 1929 krizinin ürünü olmuştur. 1929 krizi dünya kapitalist ekonomisinin iç bütünlüğünü ortadan kaldırarak tüm sistemi etkileyen ağır bir çöküntü yaratırken, ABD ve Almanya'da tarihlerinin en ağır milli kriz durumunu yaratmıştır. Genel olarak ve tek tek ülkelerde kimi hafiflemelere karşın krizden çıkış yolu bulamayan emperyalistler çıkışı II. dünya paylaşım savaşını başlatmakta bulmuşlardır. Savaşın hemen sonrasında tam bir yıkımın yaşandığı Avrupa'da Fransa, İtalya ve Yunanistan'da milli kriz tablosu yeniden ve güçlü biçimde oluşmuştur.

Emperyalist kapitalist ülkelerde genel bunalımın derinleşmesine bağlı olarak milli krizin değişik düzeylerde ortaya çıktığı bir başka dönemeç noktası 1968 baharıdır.

II. Dünya Paylaşım Savaşımının yarattığı büyük yıkımın ardından yaşanan toparlanma ve gelişme döneminin 1960'larda sınırlarına varması ve bunun yanı sıra sömürge ve yeni-sömürgelerde gelişen büyük kurtuluş mücadelelerinin yarattığı hem ekonomik, hem de

sosyal ve siyasal basınç ve emekçiler üzerindeki büyük sempati dalgası, emperyalist kapitalist ülkelerde büyük kırılmalara yol açmış ve başta ABD, Fransa ve Almanya olmak üzere emperyalist ülkelerde milli krizin oluşmasını beraberinde getirmiştir.

Emperyalist kapitalist ülkelerde milli krizin varlığının en önemli göstergelerinden biri, o güne değin mevcut statükolara uyarak yaşamını sürdüren işçi ve emekçilerin ve diğer toplumsal kesimlerin büyük bölümünün keskinleşmiş toplumsal çelişkilerin çözümü ve büyük değişimler için kendilerini eylemli olarak ifade etmeleri, eskisi gibi yaşamayacaklarını açık biçimde ortaya koymalarıdır. Çoğunlukla uzun süren istikrar dönemlerinin ardından ortaya çıkan milli kriz öğeleri, emperyalist kapitalist ülkelerdeki toplumsal yapı için şok edici ağır bir kırılma durumudur.

Bu şok edici tablo karşısında başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçilerde ortaya çıkan refleks ise hızla tüm statükolara saldırı ve eylemli değişim isteğidir. Değişim ve yeni daha özgür, daha insanca bir yaşam arayışı böylesi dönemlerde olağanüstü ölçülerde yoğunlaşır. Büyük ve içinde şiddeti barındıran gösteriler, fabrikaların/işyerlerinin, yönetim binalarının işgali ve tahribi, boykotlar, irili ufaklı isyanlar yaşanan toplumsal şok karşısında gösterilen başlıca reflekslerdir. Böylece herhangi bir derin ekonomik ya da sosyal kriz öğesiyle başlayan milli kriz tablosu emekçilerin bu direniş ve isyan refleksleriyle tamamlanır. Milli krizin devrimci durum olarak da tanımlanmasının nedeni işçi sınıfı ve emekçilerin büyük değişim isteğini eylemli olarak ortaya koymalarıdır.

Ancak her milli kriz/devrimci durum mutlaka devrimle sonuçlanmaz. Milli krizin/devrimci durumun varlığı bir devrim sürecinin nesnel koşullarını ifade eder. Devrim, ancak milli krize/devrimci duruma müdahale edecek kapasiteye, hazırlığa ve kesin bir iradeye sahip devrimci sosyalist öncü partinin varlığını gerektirir. Devrimci öncü partinin bu koşullar altında görevi ayağa kalkmış olan işçi sınıfı ve emekçileri devrim programı etrafında birleştirmek, silahlandırmak, askeri eylemleri ve ayaklanmayı örgütleyecek askeri örgütlenmeyi yaratmak, işçi sınıfı ve emekçilerin mevcut devlet yapılanmasına alternatif konsey ve meclisleri örgütleyerek kendi iktidarlarının zeminlerini örmelerini sağlamak, devrimin müttefikleriyle ittifak ilişkilerini sağlamak biçimde kurmak ve sistemin can damarı olan başta büyük kentler olmak üzere kentlerde genel halk ayaklanmasını somut bir plan içinde hazırlayarak başlatmaktır. Yani doğrudan iktidarı ele geçirmek, mevcut devlet cihazını baştan sona parçalayarak, yerine işçi sınıfının devrimci sosyalist iktidarını kuracak devrimi başlatmak ve sonuca ulaştırmaktır...

İşte devrimci öncü partinin oluşan milli kriz/devrimci durum koşullarındaki bütün bu müdahale sürecini devrim dönemi olarak tanımlıyoruz.

Açıktır ki, milli kriz/devrimci durum koşulları emperyalist kapitalist ülkelerde sürekli değildir. Bu koşullarda üç olasılık vardır; birincisi, devrimci öncünün varolmaması ya da olsa bile gereken devrimci girişkenliği göstererek genel halk ayaklanmasını örgütleyip iktidarı ele geçirme gücünü ve iradesini gösterememesidir. Bu durumda kriz tüm çürütücü etkilerini göstererek derinleşir. Ekonomi ve toplumsal yaşam derin kırılmalarla sakatlanır. Emekçiler sosyal ve örgütsel haklarını, yapılarını büyük ölçüde kaybederler. Derin sömürü ve yoksullaşma, ahlaki çürüme ve değersizleşme toplumsal dokunun tüm hücrelerini tahrip eder. Bu süreç içinde sistem, işçi sınıfı ve emekçilerden gelen büyük bir devrimci basınç olmadığı için kendisini yavaş yavaş toparlar. Tekelci sermayenin ve orta burjuvazinin bir kısmı

tamamen batarken, bir kısmı krizin ortaya çıkardığı fırsatlarla daha da büyür. Ekonomiye, siyasal yapıya yeniden biçim verir. Emekçilerin örgütsüzleşmesi, kriz koşullarının yarattığı ahlaki çürüme sistem tarafından kemikleştirilir ve bunun üzerinden daha güçlü kontrol mekanizmalarının kurulmasına girişilir.

Bir milli kriz durumunda devrimci savaşım açısından olabilecek en ağır sonuçlar bu olasılığın gerçekleşmesi durumunda ortaya çıkar. İkinci olasılık, devrimci öncünün devrimci durumun/milli krizin koşullarını değerlendirerek genel halk ayaklanmasını gerçekleştirmesi ancak başarısızlığa uğramasıdır. Bu durumda, devrimci güçleri bekleyen tablo genellikle tüm devrimci güçlere ve işçi sınıfına karşı büyük kıyımlara girişilmesi, kısa ya da orta vadeli bir baskı rejiminin kurulması, tüm devrimci örgütlerin, demokratik kitle örgütlerinin dağıtılması, oligarşinin toplumsal yaşam üzerinde ağır bir hakimiyet kurmasıdır. Baskı rejimi kalıcılaşması mümkün olduğu gibi, yavaş adımlarla gerici burjuva demokrasisine geri dönüş de mümkündür. Üçüncü olasılık ise devrimci partinin işçi sınıfının öncülüğünde tüm emekçi güçleri birleştirerek genel halk ayaklanması yoluyla iktidarın alınmasıdır.

Devrimci durumun/milli krizin var olduğu dönemlerde bu hat üzerinden yürüyen devrimci öncü partinin genel halk ayaklanmasını örgütleme girişimlerinde başarısızlığa uğradığında ya da gerçekleştirilen genel ayaklanma yenildiğinde, devrimci öncünün görevi güçlerinin daha fazla kayba uğramasını engellemek ve oluşan koşullara uygun çalışma biçimlerine geçiş yapmaktır.

Emperyalist kapitalist ülkelerde devrimin denklemi 1990'lara gelinceye değin, esas olarak evrim ve devrim dönemleri üzerine kuruldu. Tarihsel deneyim devrim sürecinin bu iki dönemin diyalektik birliği üzerinden biçimlendi. Devrimci partilerin, Büyük Ekim Devriminin öncüsü Bolşevikler dışında, oluşan milli kriz/devrimci durum dönemlerinde başarılı devrimci girişimler geliştiremedikleri gerçeği tarihsel deneyimin bir diğer yanını oluşturuyor. Evrim dönemlerinde emekçi kitlelerde var olan uyuşukluğun milli kriz dönemlerinde hızla aşıldığın ya da aşılabileceğini görmeme, büyük kitle hareketlerine evrim dönemi psikolojisiyle, moral duruşuyla bakma, evrim döneminin barışçıl çalışmalarını militan bir hat üzerinden geliştirmemenin etkisiyle hantallaşma ve devrimci militan bir pratikten uzlaşmacı, yasalcı bir pratik hat'a savrulma, evrim dönemlerinde milli kriz/devrim durumu koşullarının gerektirdiği ayaklanma için hazırlıkları gerçekleştirmeme, kısacası evrim dönemlerinde oluşan statükolardan ve burjuva yasallığından kopamama başarılı devrimci girişimler, ayaklanmalar için oldukça elverişli milli kriz/devrimci durum koşulları oluşmasına karşın bunların gerçekleştirilememesinin en önemli nedenlerini oluşturuyor.

1968'lerde özellikle Avrupa'da oluşan milli kriz ve büyük devrimci dalga karşısında, yukarıda sıraladığımız faktörlerle sakatlanmış olan KP'lerin vb yapıların tutumu adeta ürküntü olmuştur ve çoğunlukla bu devrimci sürecin karşısında durmuşlardır. Sadece bu değil, biraz daha geriye gidecek olursak; 1945'de Fransa, İtalya ve Yunanistan'da uzun ve oldukça prestijli mücadele süreçlerinin ardından iktidarın alınmasının an meselesi olduğu koşullar oluşmasına karşın, bu ülkelerdeki KP'ler burjuva yasallığını koruma, SSCB'nin konumunu koruma ve devrim perspektifinin, devrimi sonuna kadar götürme iradesi ve cesaretinin zayıflığı nedeniyle devrimci gerçekleştirilmesi adımını atmamışlardır. Hatta İtalya ve özellikle Yunanistan'da devrimi, iktidarı, emperyalist güçlere adeta geri vermişlerdir.

1990'larla başlayan yeni tarihsel dönemde, emperyalist kapitalist ülkelerde milli kriz/devrimci durum dönemleri ile nispi istikrarın sağlandığı dönemler, evrim ve devrim aşamaları ilişkisinde köklü bir değişim olduğu yönünde ciddi ipuçları bulunmuyor. Bu süreçler arasındaki ilişkinin yeni tarihsel dönemde de esas olarak daha önceki dönemlerle benzer tarzda biçimlendiği görülüyor.

Bununla birlikte, yeni tarihsel süreçte emperyalist kapitalist sisteme egemen olan ekonomide neoliberal, siyasette yeni sağ, askeri alanda düşük yoğunluklu çatışma/asimetrik savaş ve yıldız savaşları, kültürel alanda postmodern politikaların toplamından oluşan restorasyon programı ve bu programı zorunlu kılan sistemin genel bunalımının derinleşmesi, tek tek emperyalist ülkelerde milli kriz ve istikrarlı dönemler olarak tanımlanan süreçlerin içeriğinde belli farklılaşmalar da yaratmış durumdadır.

Yukarıda emperyalizmin genel bunalımının 1968-73 yıllarından itibaren yeniden derinleşmesi bağlamında uygulamaya sokulan restorasyon programını ana hatlarıyla ortaya koymuştuk. Restorasyon programı esas olarak genel bunalımın yönetilmesi, yani bir kriz yönetim programı olarak gelişti. 2000'lere geldiğimize artık restorasyon programı tüm boyutlarıyla iflas etmiş durumdadır.

1990 başında reel sosyalist sistemin çöküşü ve kapitalist sisteme entegrasyonuyla yeni pazar alanlarının açılması ve sistemin dünya çapında moral üstünlük kazanması geçici bir süre içinde olsa sistemin rahat nefes alması ve genel bunalımı aşacağı izlenimi yaratmasına karşın, 2000'lere gelindiğinde bunun tam bir yanılsama olduğu ortaya çıktı. Sistemin krizi her yönlü derinleşmesine devam etti. Dünya ekonomisinde reel karların düşüş eğilimi sürüyor, mali sermayenin sanal karları realize olmadığı gibi, dizginsiz hareketiyle daha yıkıcı hale geliyor ve mali alanda patlaması an meselesi olan bir krizle ekonominin tümüne yayılacak bir çöküşün tüm belirtileri ortaya çıkıyor. Sistemin öncü gücü ABD'nin dünya ekonomisini ve siyasetini yönetme yeteneği zayıflıyor, eskisi gibi yönetemiyor, sistemin diğer büyük aktörleri eskisi yönetilmek istemiyor, yeni bir paylaşım düzeni kurulması yönünde sürekli hamleler yapıyor. Yeni-sömürgelerin paylaşımından, günlük ilişkilere değin her alanda şiddet geçmiş dönemlere nazaran olağanüstü ölçülerde yayılıyor, derinleşiyor...

Neoliberal politikaların sistemin derinleşen genel bunalımının ekonomik alanda yönetme yeteneği giderek zayıflıyor. 1990'ların ikinci yarısındaki Rusya krizi ve güneydoğu Asya'da patlayan kaplanlar krizi, 2000'lerin başında Arjantin, Şili, Meksika ve Türkiye'deki krizlerle emperyalist kapitalist sistemi çevreleyen büyük yeni-sömürgelerin ağır yaralar almasına neden oldu. 2009 yılına gelindiğinde ise, artık emperyalizmin öncü gücü ABD büyük bir kriz tehlikesiyle yüz yüze geldi ve ABD'de yaşanan ekonomik kriz tüm dünya ekonomisinin çöküşü ve tam bir kaos ortamının doğması yol açtı. Bu kriz için 1929 Krizi benzetmesi yapılması tesadüf değildir. Hala krizin etkisi sürüyor ve tüm dünyada etkisi devam ediyor.

Neoliberal politikalar kar oranlarının arttırılması için işçi sınıfının tüm kazanımlarına dönük büyük bir saldırı dalgası anlamına geliyordu ve son 30 yılda emperyalist kapitalist ülkelerde işçi sınıfı ekonomik ve sosyal kazanımlarının sürekli budanmasıyla yüz yüzedir. Mutlak ve nispi yoksulluk keskin biçimde artmıştır. İşsizlik oranları düşürülememekte, tersine artmaktadır ve adeta kemikleşmiştir. Çalışma koşulları olağanüstü esnekleşmiş ve kötüleşmiştir, iş güvencesi, sosyal haklar, sağlık ve emeklilik hakları, eğitim hakkı vb.. tüm sosyal ve kültürel haklarda keskin düşüşler söz konusudur. Sistemin işçi sınıfı ve emekçileri

kendisine bağlamaya, uysallaştırmaya dönük tüm ekonomik, sosyal ve kültürel hak kırıntıları ortadan kaldırılmaktadır. Sadece ABD'de 28 milyon kişinin karneyle devletten ve yardım kuruluşlarından yiyecek alacak duruma düşmesi yoksullaşmanın ve insani düşüşün önemli örneklerinden biridir. Aynı durum diğer emperyalist ülkelerde farklı biçimlerde ve düzeylerde yaşanmaktadır.

Siyasal alanda bir yandan reel sosyalist sistemin çöküşü ile birlikte emperyalistler arası paylaşım mücadeleleri şiddetlenirken, sistemin başlıca aktörleri artık sistemi eskisi gibi yönetemezken ve eskisi gibi yönetilmek istemezken, bir yandan da her bir emperyalist ülkede faşist, ırkçı eğilimler güçlenmekte, terörle mücadele ve güvenlik söylemleriyle yavaş yavaş faşizan baskı önlemleri devreye sokulmakta, hak arama mücadeleleri üzerinde ağır bir basınç yaratılmaya çalışılmaktadır.
Sosyal ve kültürel yaşamada ise kelimenin gerçek anlamıyla derin bir umutsuzluk, yabancılaşma, parçalanma ve mutsuzlukla karakterize olan çöküntü durumu yaşanıyor...

Kısa Sonuçlar

Bu tablo, emperyalist kapitalist ülkeler açısından 1950-60'larda, hatta 1970-80'lerde olduğu gibi bir istikrar tablosunun söz konusu olmadığını açıkça gösteriyor. 1990 ve 2000'li yıllar emperyalist kapitalist ülkelerde de sömürge ve yeni-sömürgelere nazaran daha istikrarlı, daha sakin toplumsal yapılar söz konusu olsa da, milli kriz faktörlerinin kimi zaman cılız, kimi zaman şiddetli biçimde bu "istikrar atmosferinin" bozulmasının bir parçası haline geldiğini gösteriyor. Bu durumun sonuçları, toplumsal karşı koyuşların tek tek emperyalist ülkelerde ortaya çıkan büyük isyanlarla ve genel olarak tüm emperyalist ülkeleri saran direnişlerin büyük boyutlara varmasıyla da belirgin biçimde ortaya çıkmaktadır.

ABD'de 1990 başlarındaki Los Angeles isyanı, Fransa varoşlarında 2000'lerin ikinci yarısında patlayan isyanlar bu milli kriz öğelerinin yerel düzlemlerde yarattığı toplumsal isyan ve direniş dinamiklerini ortaya koyarken, küreselleşme karşıtı (anti-kapitalist) ve emperyalist işgal savaşlarına karşı tüm emperyalist ülkelerde enternasyonal düzeyde örgütlenen büyük direniş ve mücadeleler ise tüm sistem çapına yayılan toplumsal karşı koyuşları ifade etmektedir. Bütün bu direniş ve isyanlar bir yandan istikrar tablosuna sızan ve onun ayrılmaz parçası haline gelen milli kriz öğelerine karşı koyuşu ifade ediyor. Fakat bir yandan da emekçilerin daha önceki süreçlere nazaran çok daha büyük kitleler halinde isyan ve direnişlere katılması bağlamında bir milli kriz öğesi olarak istikrar tablosunu kemiren bir öğesi haline gelmeye başlamışlardır.

Kısacası, günümüzde, daha önceki dönemlerdeki istikrar dönemi ile milli krizin ortaya çıktığı dönemler arasındaki keskin fark ve bir dönemden diğerine keskin ve ani geçiş durumu esas olarak geçerli olmasına karşın, yukarıda ortaya koyduğumuz olgu ve süreçlerden ötürü giderek bulanıklaşmaya da başlamıştır. Milli kriz/devrim durumu emperyalist ülkelerde yine keskin çöküşlerle ortaya çıkacaktır ve bugünkü tabloyu kat be kat aşan ağır sonuçlar ve keskin çelişki ve çatışma zeminleri yaratacaktır. Ancak bu çöküşü önceleyen uzun istikrar dönemi artık süt liman bir istikrar dönemi değildir. Milli krizin pek çok öğesini şu ya da bu düzeyde bağrında dinamik biçimde taşımaktadır.

Bu bağlamda bu öğelerin birkaçını tekrar kısaca açarak tabloyu daha belirgin hale getirebiliriz.

Bunlardan birincisi, tüm emperyalist ülkelerde kitlesel çapta ortak örgütlenebilen, bu anlamda enternasyonal karakter kazanmış olan anti-neoliberal, anti-kapitalist mücadeleler, ekolojik mücadeleler, emperyalist işgal karşıtı mücadelelerdir. Neoliberal kapitalist yıkım politikalarının G8'ler, IMF vb. emperyalist merkezler tarafından üretilmesi, yönetilmesi, bunlara karşı başta emperyalist ülkeler olmak üzere dünya çapında ortak mücadelelerin örgütlenmesi için geniş bir zemin sağlıyor. Avrupa'nını başlıca büyük emperyalist ülkeleri olan Almanya, Fransa, İtalya ve İngiltere'deki sınıf mücadelelerinde tarihsel olarak var olan büyük devrimci mücadelelerin adeta domino taşı etkisi yaratması ve hızla birinden diğerine sıçraması bu mücadelelerde de kendisini göstermiştir. 1848, 1918-20, 1968'lerde gelişen ve tüm Avrupa'yı kaplayan büyük devrimci girişimler, bu kez hem içerik, hem de biçim olarak farklı bir düzlemde, ancak daha ileri bir enternasyonal karakterle kendini üretiyor. Değişik gündemlerle ancak anti-neoliberal anti-kapitalist temelde, tüm ülkelerden direnişçiler ortak organizasyonlar yaratarak, büyük mücadelelere girişiyorlar. Belirli bir yılla, zaman dilimiyle sınırlı kalmayan, anti-kapitalist temelde yaklaşık 10 yıla yakın bir süredir süreklilik kazanmış ve militan özelliklerde taşıyan bir mücadele zemini oluşmuş durumdadır.

Hiç kuşkusuz bu mücadeleler saf, homojen bir sınıf karakteri taşımadığı gibi, tümüyle devrimci özellikler taşımaktan da uzaktır. Buna rağmen, bu mücadeleler tüm ülkelerden emekçilerin militan enerjisinin ortaya çıktığı süreçler yaratmasının yanı sıra, enternasyonal karakteriyle de birleşik bir sınıf hareketinin ve devrimci hareketin mayalanması içinde önemli bir zemin sağlamaktadır. Emperyalist ülkelerde evrim dönemlerinin tipik özelliği olan küçük ve parça mücadeleler üzerinden gelişme seyri, bu mücadeleler yoluyla aşılabilir, aşılmaktadır. Emperyalist ülkelerdeki devrimci sosyalist güçlerin bu mücadelelerin kitlesel karakterini bozmadan onları en militan düzeye çekmenin, şiarlarına ve hedeflerine devrimci içerik kazandırmanın, mücadele içinde enternasyonal bağlar kurmanın, sınıfın aktif kesimlerini bu mücadelelerin içinde militan tarzda eğitmenin yollarını bulmak zorundadırlar. Bunun yanı sıra, bu mücadelelerin kendiliğinden ortaya çıkan örgütlenme biçimleri, kullanılan araç ve yöntemler pratik mücadelenin yeni örgüt ve savaşım biçimleri olarak mutlaka öğrenilmeli ve daha gelişkin biçimlere kavuşturulmalı ve yaygınlaştırılmalıdır. Öte yandan, bu mücadeleleri değişik ülkelere dağılarak mekansal olarak da ülke düzeyinde parçalı hale gelmiş üretim alanlarına yaymak, uluslararası grevler, direnişler düzeyine yükseltmek zorunludur.

İkincisi, sınıf profilinin ve sınıfın niteliksel yapısının neoliberal politikalarla birlikte emperyalist ülkelerde de ciddi biçimde değiştiği açıktır. İş bulma umudunu yitirmiş küçümsenemeyecek bir yoksul kitle, genel olarak işsizliğin büyümesi, mevsimlik işçilik, taşeron sistemi, esnek çalışma, sanayinin belli bölümlerinin yeni-sömürgelere taşınmasıyla birlikte sanayi proletaryasının nicelik olarak küçülmesi, göçmen ucuz işgücünün sayısının büyümesi, sosyal hakların ciddi ölçülerde budanması vb... faktörler emperyalist kapitalist ülkelerde de sınıf mücadelesini kaçınılmaz biçimde keskinleştiriyor. Yerel isyanlar ve çatışmalar, grev hareketleri ve çıkış arayışları artıyor.

Bütün bu faktörler sınıf mücadelesinin militanlaştırıyor ya da daha militan zeminlerde yürütülmesinin zeminlerini yaratıyor. Devrimci sosyalist öncülerin bu mücadelelere aktif biçimde katılması, öncülük pozisyonu kazanması, militan karakterini daha da geliştirmesi açık

bir zorunluluktur. Yerel isyanlardan, direnişlerden evrim dönemlerinin kalıplarına uymadığı gerekçesiyle kaçınmak, direniş zeminlerini militan tarzda aktifleştirmekten uzak durmak devrimcilikten uzaklaşmakla eş anlamlıdır.

Üçüncü olarak, emperyalist ülkelerde özellikle göçmen işçilere karşıtlık üzerinden giderek gelişen faşist, ırkçı hareketlere karşı aktif, devrimci şiddeti de içeren bir tarzda direnişi geliştirmek, toplumun en çok sömürülen ve ezilen kesimi olan göçmen gençliği ve işçileri diğer faktörlerin yanı sıra bu yönlü militan mücadeleler yoluyla devrimci çalışmaya katmak, yerli işçileri ve gençliği bu militan mücadelelere çekmek emperyalist ülkelerdeki militan devrimci çalışmanın bir diğer temel unsuru durumundadır. Bu yönlü bir çalışma ve bunun örgütlülüğünün yaratılması emperyalist ülkelerde evrim dönemi çalışmasının militan karakterli temel alanlarından biri durumundadır.

Bu mücadele zeminlerini ortak paydalar temelinde ortak devrimci programlara kavuşturarak birbirine bağlamak, birleştirmek ve yeni bir devrimci enternasyonalin, büyük bir anti-emperyalist cephenin, tek tek ülkelerde büyük militan mücadelelerin ana damarlarına dönüştürmek; emperyalist ülkelerde devrimci sosyalist hareketin kendini yeniden kurmak için izleyeceği rotanın başlıca unsurlarından birini oluşturuyor.

Bu tablo, devrimci pratik bağlamında emperyalist ülkelerde evrim aşamasının daha önceki dönemlere nazaran daha çatışmalı gelişeceğini/geliştiğini, devrimci öncünün kendini burjuva yasallığını kesin biçimde aşan mücadeleler içinde, gelişen yerel ve enternasyonal direniş ve isyanlar içinde kurup geliştirebileceğini gösteriyor. Kendini burjuva demokrasisinin dar sınırlarına hapsetmiş bir mücadele hattı asla devrimci bir partinin inşa zemini olamaz. Ancak, seçim ve propaganda çalışmalarını yadsımayan, ancak aşan, sokak ve militan direniş üzerine kurulu bir devrimci öncü, milli krizin ortaya çıkması durumunda sürece devrimci ayaklanma yoluyla müdahale edebilecek yeteneğe ve iradeye sahip olabilir. Bunun anlamı emperyalist anayurtlarda artık hemen hemen tümüyle barışçıl temelde gelişen evrim dönemlerinin geride kaldığıdır. Evrim döneminde barışçıl mücadele eksen alınmasına karşın, daha baştan itibaren kılıcı elinde olan, isyan ve büyük direnişlere devrimci şiddet temelinde de müdahale edip katılmayı da mücadelenin ayrılmaz bir bileşeni olarak gören bir devrimci stratejik çizginin ve bunun partisinin yaratılması emperyalist ülkelerdeki devrimci öncülerin önündeki en temel görevlerden biri durumundadır.

II- Günümüzde Sömürge ve Yeni-Sömürgelerde Milli Kriz, Evrim-Devrim Aşamaları ve Devrimin Stratejik Çizgisi

1- Sömürge ve Yeni-Sömürgeler; Milli Kriz ve Devrim...

Çok uzun yıllardır devrim söz konusu olduğunda ilk akla gelen sömürge ve yeni-sömürgeler dünyası... Özellikle 1945'den bu yana, kimi kısa dönemler dışında tümüyle böyle; Kore, Cezayir, Vietnam, Laos, Kamboçya, Filipinler, Malezya, Küba, Nikaragua, Gine, Mozambik, Angola ve daha pek çok ülkede yaşanan ulusal ve sosyal kurtuluş devrimleri, tüm Asya, Afrika ve Latin Amerika'yı saran, sarsan devrimci mücadeleler, 1990 sonrasında Latin Amerika ve Asya'da oldukça zorlu koşullarda giderek büyüyen ya da bütün saldırılara karşın ayakta kalarak direnen devrimci savaşımlar... Tek bir sömürge ve yeni sömürge yoktur ki, son altmış yılda devrimler ya da devrimci savaşımlarla derinden sarsılmamış, büyük değişimler yaşamamış olsun... Olağanüstü uzun zamanlara yayılmış mücadelelerle, büyük emeklerle, oluk oluk akan kanlarla ve kahramanlık destanlarıyla yazılan bu kısa tarih, insanlığın belleğine ve bilincine sömürge ve yeni-sömürge dünyasının her daim devrimlere gebe olduğunu adeta kazıdı.

Bu, emperyalist-kapitalist ülkelerde devrimin güncel bir sorun olmadığı ya da buralarda da çeşitli dönemlerde büyük savaşımların yaşanmadığı anlamına gelmiyor, ancak devrim ateşinin en şiddetli biçimleriyle şu ya da bu ölçüde daima varlığını koruduğu, devrimci dinamizmin bütün yalınlığıyla ve coşkunluğuyla esas olarak sömürge ve yeni-sömürgelerde yaşandığını gösteriyor. Hiç kuşkusuz, bu Leninist emperyalizm ve devrim teorisi açısından oldukça anlaşılır bir şeydir. Emperyalist-kapitalist sistemin eşitsiz gelişmesi onun çok katlı, piramitsel yapıya sahip olmasını beraberinde getirir. Bu piramidin en altında sömürge ve yeni-sömürge ülkeler bulunur ve bu ülkeler emperyalist-kapitalist sistemin çelişkilerini kaçınılmaz olarak en şiddetli biçimleriyle yaşarlar. Yani, sömürge ve yeni-sömürgelerde devrim ateşinin büyüklüğü ve sürekliliği onlardaki herhangi bir gizemli tılsımdan kaynaklanmıyor. Bu, tamamen yaşadıkları nesnel süreçlerden, kapitalizmin emperyalist aşamaya evrilmesiyle ortaya çıkan sistemin genel ve sürkli bunalımından ve bunun sömürge ve yeni-sömürgelere en şiddetli biçimleriyle yansımasından, sürekli bir milli kriz durumunun (devrimci durumun) kimi zaman hafiflemesine, kimi zaman şiddetlenmesine karşın, sürekli biçimde varlığını korumasından kaynaklanıyor.

1990'lar sonrasında emperyalist ideologların sosyalist hareketin yaşadığı genel yenilgi ve düşüş tablosu üzerinden ürettiği devrimler döneminin kapandığı, ebedi kapitalizm döneminin başladığı ve kapitalizm içinde tüm sorunların çözülebileceği teorileri, yenilgi atmosferi içinde belli bir alıcı kesim bulmasına karşın, her yerden çok öncelikle sömürge ve yeni-sömürgeler dünyasındaki büyük krizlerin, yıkımların ve devrimci savaşımların duvarına çarparak tuzla buz olmuştur.

1990'lar sonrası başlayan emperyalist yeniden paylaşım mücadelelerinin sömürge ve yeni-sömürgeler dünyasının, Balkanlardan, Afrika'ya, oradan Asya'ya değin uzanan büyük bir coğrafyasında yarattığı büyük kıyımlar, insani krizler-trajediler, hemen hemen tümünde yaşanan derin ekonomik krizler ve bunların günümüzde sadece bir-iki ülkeyle sınırlı olmayan açlık tablosu yaratması... Ve tabii ki, pek çok ülkede kimi zaman trajik olan devrimci ya da devrimci olmayan başkaldırıların gelişmesi...

Bu çalışmanın daha önceki bölümlerde sömürge ve yeni-sömürgelerde milli kriz durumunun sürekliliği, bunun nedenleri ve devrimci süreçler konuldu.

1990 sonrası yeni tarihsel süreçte bu tablo çok daha belirgin bir hal almıştır. Neoliberal küreselleşme politikası, emperyalistler arası paylaşım savaşları ve daha pek çok olgu, sömürge ve yeni-sömürgeleri hem siyasal, hem de ekonomik olarak daha da yönetilemez hale getirmiştir. Emperyalist efendilerin dünyadaki çeşitli temel sorunlara ilişkin 1990'lardan bu yana düzenledikleri ve sözde çözümler aradıkları büyük toplantıların, platformların hemen hepsinin "sürdürülebilir"lik söylemi üzerine kurulu olması tesadüf değildir.

Çünkü tüm temel sorunlarda izlenen politikalar artık sürdürülemez hale gelmiştir, mevcut politikalarla sürdüremiyorlar, istedikleri sonucu alamıyorlar, istedikleri düzeni kuramıyorlar, "eskisi gibi yönetemiyor"lar. Dünyadaki hemen tüm emperyalist politikaların gerek tek tek ülkeler, gerekse tek tek sorunlar bağlamında kriz yönetimi üzerine kurulu oluşu aslında genel bunalımın derinleşmesinin ve tek tek ülkeler bağlamında milli krizin giderek derinleşmekte olduğunun bir başka ifadesidir. Sürdürülebilirlik ve kriz yönetimi yani emperyalist-kapitalist sistemin işleyişinde belirleyici rol oynayan bu iki kilit kavram en çok da sömürge ve yeni-sömürgeler için geçerlidir ve gündemdedir.

Hiç kuşkusuz, sömürge ve yeni-sömürgeler dünyası son 20 yıl içinde önemli toplumsal değişimler yaşamaktadır. 1945'lerde emperyalizme bağımlı, çarpık ve sürekli krizlerle boğuşan bir yapıda da olsa kapitalizmin bu ülkelerde gelişmesi süreci, son yirmi yıl içinde büyük bir hız kazanmıştır. Bu ülkelerin kır ve köylü temelli yapısının 1960'lardan itibaren belirginleşen şehirleşmesi, neoliberal politikalarla birlikte son yirmi yıl içinde daha belirgin hale gelmiştir. Sömürge ve yeni-sömürgelerin önemli bir bölümünde kentsel kapitalist yapı ve nüfus kesin bir ağırlık kazanmıştır. Öyle ki, Güney Kore, Arjantin, Uruguay gibi nüfusun ezici çoğunluğunun emperyalist ülkelerde olduğu gibi kentlerde yaşadığı, kırsal nüfusun hemen hemen tümüyle tasfiye edildiği, çok az bir kırsal nüfusun büyük modern kapitalist çiftliklerde kır proletaryasını oluşturduğu yeni-sömürge ülkeler ortaya çıkmıştır.

Hindistan ve kimi Afrika ülkelerinde kır nüfusu hala daha fazla ve feodal kalıntılar hala ciddi bir toplam oluştursa da, bu ülkelerde de kapitalist üretim ilişkileri ve kentlerin toplumsal yaşam içinde ağırlığı kesin hale gelmiştir. Bu tablo artık emperyalizme bağımlı çarpık kapitalist ilişkilerin tüm sömürge ve yeni-sömürge ülkelerde egemen hale geldiğini gösteriyor. Öte yandan, bu ülkelerdeki kapitalist gelişmenin farklı düzeyleri aynı zamanda bu ülkelerin kendi aralarında da çok katlı bir yapı oluşturduğunu gösteriyor. Artık, çarpık kapitalizmin egemen olduğu, ya da yarı-feodal yapıların ağırlığını belli ölçülerde koruduğu sömürgeler ve yeni-sömürgeler ayrımının, yani bu ikili ayrım anlamını önemli ölçüde yitirmiştir. Bu ayrım üzerinden bu ülkelerin sistem içindeki yerini ve toplumsal formasyonlarını anlamak çok da mümkün değildir. Günümüz tablosuna baktığımızda, emperyalist-kapitalist sistem içi iş bölümüne de bağlı olarak, çarpık kapitalizmin egemen olduğu, ancak kapitalizmin gelişme düzeyinin çok farklı yoğunluklara sahip olduğu ülkeler ve buna bağlı olarak bu ülkeler arasında da değişik katmanlaşmaların bulunduğundan söz etmek mümkündür.

Devrimin stratejik çizgisi açısından hepsinin ortak özelliği kapitalizmin iç dinamikleriyle gelişmemesi, emperyalizme bağımlı bir yapıya sahip olması ve hayatın her alanının sürekli kriz içinde olmasıdır. Bu durumun kaçınılmaz ve tipik sonuçları; ekonomik yapının kırılgan olması ve sürekli krizlerle boğuşması, siyasal açıdan egemen sınıfların değişik kesimleri arasındaki sık sık şiddetlenen çatışmalarla, emekçi sınıflara dönük sürekli ve kurumlaşmış faşist devlet yapılarıyla sakatlanmış olmaları, önemli bir bölümünde 1990'lara değin bastırılmış olan ulusal sorunların çatışmalı bir duruma gelmesi, sosyal ve kültürel alanda neoliberal politikalarla birlikte kırdan kente yeni ve büyük göç dalgalarının gelişiyle bunun yarattığı büyük sosyal şoklarla, derin yoksullaşmayla, postmodern çürümüyle, hayatın bütün alanlarının metalaşmasıyla derin çöküntülerin yaşanmasıdır.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, küçük Belçika ya da ondan daha küçük Lüksemburg için dahi fazlaca zorlayıcı olmayacak birkaç on milyar dolarlık ekonomik sıkışmalar, 70 milyonluk Türkiye'de tarihinin en büyük krizi olarak tanımlanan 2001 krizine yol açmıştır. (Hiç kuşkusuz, bu kriz pek çok faktörün toplamıdır, ancak bardağı taşıran son damla emperyalist ülkelerin hiçbiri için önemli sayılmayacak miktarlarla yapılan spekülasyon oldu.) Son 10 yıllık süreçte Güneydoğu Asya'dan Latin Amerika'ya değin her biri bir öncekiden daha büyük ve ağır yıkımlara uğramamış bölge kalmamış durumdadır. Bu süreçte, yeni-sömürgelerdeki pek çok yerli işbirlikçi tekelin ve bunlara bağlı olan yeni orta sınıfların ekonomik birikimleri, fabrikaları, bankaları, ülkelerin ekonomik altyapı yatırımları yaratılan krizler yoluyla emperyalist tekellere geçmiştir. Büyük miktarda sermaye emperyalist ülkelere aktarılmış, bu

ülkeler adeta soyulmuştur. Oldukça kısa ve her seferinde çok daha sınırlı sonuçlar yaratan toparlanma süreçlerine karşın, sömürge ve yeni-sömürge ekonomileri açısından genel ve tipik olan durgunluk ve kriz sarmalıdır.

Neoliberal politikalarla birlikte, tümüyle emperyalist ekonomilere göre biçimlenen bu ülkeler, emperyalist tekellerin müdahalelerine artık çok daha fazla açık hale gelmişlerdir. Emperyalist tekeller kar oranlarının düşme belirtisi gösterdiği her durumda özellikle mali spekülasyon yoluyla günlük olarak sömürge ve yeni-sömürge ülkelerden büyük miktarda mali kaynağı gasp etmektedirler. Sürekli biçimde yaratılan irili ufaklı krizler emperyalist tekellerin kar oranlarını yükseltmek için kullandıkları başlıca yollardan biri hali gelmiştir. Sömürge ve yeni-sömürgeler açısından uzun süreli istikrarlı ekonomi hayal durumuna gelmiştir. Yoksullaşma, kronik işsizlik, sosyal güvenlikten, sağlık güvencesinden yoksunluk krizlerle birlikte büyümektedir. Kısa süreli geçici rahatlama dönemlerinde yoksullaşma düzeyi kimi zaman azalsa da, bu kalıcı olmamaktadır. Son yirmi yıllık sürecin bütününe bakıldığında yoksullaşmada ciddi bir artış tablosu söz konusudur.

1945'ler sonrasında klasik sömürgecilik çöktü ve yerini yeni-sömürgeciliğe bıraktı. Bu süreçte henüz uluslaşma süreçlerinin başında olan ve yeni-sömürgelerde çoğunluğu oluşturan ulusların boyunduruğu altına giren küçük uluslar kapitalistleşme sürecinin kendilerini de içine çekmesi sonucu ulusal uyanışı yaşadılar ve bugün pek çok büyük yeni-sömürge bu küçük ulusların ulusal başkaldırılarıyla karşı karşıyadır. Bu olgu özellikle Asya ve Afrika'da ve kısmen Latin Amerika'da yeni-sömürgelerde süreklileşmiş milli kriz durumunun bir diğer temel faktörü durumundadır. Hatta Ruanda, Darfur vb. bazı ülkelerde sorunu tanımlamak için milli kriz kavramı bile yetersizdir. Tablo tam bir soykırım trajedisine dönüşmüştür. Balkanların ve eski SSCB'deki çevre ülkelerin yeni-sömürgeleştirilmesi sürecinin başında Bosna'da, Çeçenya'da yaşananlar benzer niteliktedir.

Neoliberal politikalarla geleneksel tarımın tasfiyesiyle yaşanan yeni ve büyük kırdan kente göç dalgaları kentlerin çevrelerinde iş bulma, aş bulma umudunu yitirmekte olan büyük yoksul kitleleri biriktirmiştir. 1970'lere gelindiğinde kısmen gerilemiş olan yoksulluktan kaynaklı tüm hastalıklar yaşanan ekonomik ve sosyal yıkımların getirdiği yoksullaşma ile birlikte yeniden hortlamıştır. Gıda ve içecek su bulamama artık sadece bir-iki Afrika ülkesine özgü olmaktan çıkmıştır. Sosyal ve kültürel çöküntü, her türlü suç örgütlenmesinin bu alanlarda geçmiş dönemlerle kıyaslanmayacak ölçüde büyümesini, uyuşturucu kullanımının, fuhuşun, alkolizmin, her türlü metalaşmış ilişkinin daha önceki dönemlerle kıyaslanamayacak ölçüde artmasını beraberinde getirmiştir. Bu çöküntü bir yandan milli krizin bir unsuru olurken, bir yandan da sistemi besleyen bir faktör olarak kullanılmaktadır.

Siyasal açıdan bu ülkelerin hemen hemen tümünde çelişkilerin ve baskıların ortaya çıkış biçimi, yoğunluğu ve siyasal rejimin biçimlenişi kimi farklılıklar taşısa da, sömürge tipi faşist devlet yapıları esas olarak korunmuştur. Emperyalist kapitalist sistemin derinleşen krizinin ve buna bağlı olarak geliştirilen kriz yönetiminin başka bir gelişmeye izin vermesi ya da yol açması söz konusu olamazdı. Hiç kuşkusuz, emperyalist-kapitalist sistemin bütünü için 1980 başlarında devreye sokulan restorasyon politikası, sömürge ve yeni-sömürge devletlere egemen olan sömürge tipi faşizmin yapısında da belli değişimleri beraberinde getirmiştir. Sömürge tipi faşizm temelinde yani yukarıdan aşağıya kurumsal tarzda örgütlenen faşist devlet yapılarının, 1945-80'ler arasındaki genellikle darbelerle ortaya çıkan açık faşizm dönemleri ile bunları izleyen ve göstermelik demokrasi uygulamaları dönemleri arasında

sallanan yapısı 1980'lerden itibaren restore edilmiştir. Bir yandan, burjuva demokrasisinin biçimsel aygıtları korunurken, diğer yandan açık faşizm uygulamaları ve kurumlaşmaları geliştirilmiş ve bunların bileşimi olan bir sömürge tipi faşist devlet aygıtı yaratılmıştır. Düşük yoğunluklu demokrasi ve düşük yoğunluklu savaş politikalarıyla da ifade edilen bu tablo krizin çok yönlü yönetimini hedeflemektedir.

Ekonomik, siyasal, sosyal-kültürel ve ulusal bağlamda sürekli çatışmalı, dengesiz, istikrardan yoksun bir toplumsal durum tablosu oluşturan bu öğeler, sürekli bir milli kriz tablosunu ortaya koymaktadır. Elbette bu milli krizin sürekli biçimde en olgun biçimiyle var olduğu anlamına gelmiyor. Milli kriz kimi zaman örneğin 2001 Türkiye krizinde olduğu gibi en tepe noktasına varırken, daha çok ise hafifleyen, ardından yükselen bir dalga hareketi yaratarak varlığını sürdürmektedir. Emperyalist ülkelerde olduğu gibi, nispi ve görece uzun istikrar ve refahın kısmi artışlar gösterdiği dönemler söz konusu olmamaktadır.

Milli krizin sürekli varlığı, 1990 öncesinde olduğu gibi sonrasında da, sömürge ve yeni-sömürgelerde, emperyalist ülkelerde olduğu gibi, bir evrim-devrim dönemi ayrımı yapılmasını olanaksız kılmaktadır. 1945-90 arası süreçte olduğu gibi, günümüzde de derin çelişkilerle sürekli sarsılan sömürge ve yeni-sömürge ülkelerin toplumsal yapılarına devrimci müdahale, milli krizin olmadığı uzun dönemlerde barışçıl mücadeleler-milli krizin ortaya çıktığı ve en derin noktasına vardığında ise genel halk ayaklanması denklemi içinde ele alınamaz. Sömürge ve yeni-sömürgelerde milli krizin bulunmadığı uzun dönemler yoktur, milli kriz kimi dönemlerde hafiflese de süreklidir. Bu anlamda, kelimenin gerçek anlamıyla bütünlüklü bir devrimci mücadele emperyalist ülkelerde olduğu gibi barışçıl mücadeleler ekseninde uzun evrim dönemleri olarak biçimlenemez.

Yine sömürge ve yeni-sömürgelerde milli krizin sürekli varlığı, emperyalist ülkelerde ortaya çıktığında hızla derinleşen kısa süreli bir milli krizlerle aynı anlama gelmez. Emperyalist ülkelerde böyle dönemlerde devrimci müdahalenin anlamı genel halk ayaklanmasıdır... Sömürge ve yeni-sömürgelerde milli kriz her zaman böyle derinleşmiş durumda değildir. Bu anlamda sürekli milli kriz var, öyleyse sürekli bir ayaklanma durumu söz konusu olmalıdır denilemez. Emperyalist ülkelerde milli krizin olmadığı dönemlerde barışçıl mücadelelerin esas olduğu ve evrim dönemi olarak tanımladığımız dönemlerde gerçekleştirilmeye çalışılan, güç biriktirmek, emekçi sınıflar içinde partiyi büyütmek, emekçileri barışçıl mücadeleler içinde eğitmek vb.. çalışmalar, sürekli milli kriz sarmalı içinde olan yeni-sömürgelerde devrimci şiddet temelindeki mücadeleler yoluyla olmak zorundadır. Bütün bu yönleriyle sömürge ve yeni-sömürgelerdeki devrimci mücadele süreçleri, emperyalist ülkelerdeki evrim ve devrim döneminin hedeflerini, mücadele araç ve yöntemlerini devrimci şiddet temelindeki mücadele araçları ekseninde tek bir süreç olarak birleştirmek zorundadır. Sömürge ve yeni-sömürge devrimleri açısından evrim ve devrim dönemleri esas olarak tek bir süreç olarak özgün biçimde birleşmiştir.

Sürekli krizle biçimlenen ve egemen sınıfların ipin ucunu kaçırmamak için her ciddi toplumsal hak arama mücadelesine, devrimci çalışmaya gerici-faşist şiddet temelinde yöneldiği koşullarda devrimci mücadelenin ve yapıların varlığını koruması ve emekçileri devrimci savaşıma çekmesinin temel yolu, toplumsal çelişkilere devrimci şiddet yoluyla müdahale etmekten geçer. İşçi sınıfı ve emekçilerin devrimci politik iradesi, istemleri ancak baştan itibaren devrimci şiddet yoluyla ancak üzerinden atlanamayacak bir ifade gücü kazanabilir, bir toplumsal güç haline gelebilir ve devrime yönelebilir. Bu süreçte esas olan

devrimci gerilla savaşı temelinde toplumsal çelişkilere müdahale, güç kazanmak, işçi sınıfı ve emekçilerin devrimci iradesinin ifadesi olmak ve iktidarı adım adım büyüyen gerilla savaşı ve bunu izleyen ayaklanmalar dönemiyle yıkmak söz konusudur. Devrimci savaş, baştan itibaren, devrimci şiddet temelinde uzun bir savaş olarak biçimlenecektir.

1945-90 arası süreçte sömürge ve yeni-sömürge devrimleri esas olarak bu perspektiften hareket etti. Uzun süreli gerilla savaşı perspektifi, elbette her dönem her yerde aynı biçimde uygulanan bir perspektif olmadı. 1945 öncesinde Çin'de Mao tarafından Halk Savaşı stratejisi olarak; kırlardan köylü orduları tarafından şehirlerin kuşatılması ve esas olarak baştan itibaren düşmanın askeri imhasının başat rol oynadığı bir savaşım olarak formüle edilirken, 1945 sonrasında, özellikle 1960'ların ikinci yarısından itibaren farklı içerikler kazandı. Sömürge ve yeni-sömürge ülkelerin toplumsal yapısında yaşanan büyük değişimler, kentlerin öneminin artması, köylülüğün çözülme süreciyle büyük köylü ordularının oluşturulmasının zeminin giderek ortadan kalkması, kapitalizmin gelişmesine bağlı olarak işçi sınıfının bu ülkelerde büyük bir toplumsal güç haline gelmesi, vb... pek çok etkenden hareketle, öncü savaşı, silahlı propaganda, politik-askeri savaş, şehirlerde ve kırlarda birleşik devrimci savaş, şehir gerillacılığı vb.. pek çok yeni kavram uzun süreli halk savaşı stratejisine dahil oldu. Strateji, sömürge ve yeni-sömürgeler dünyasının toplumsal yapılarının oldukça hızlı değişen, dinamik yapısına bağlı olarak yeni öğelerle önemli değişimler yaşadı. Böylece uzun süreli savaş, bu koşullarla Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi olarak tanımlandı.

1990 sonrası yeni tarihsel dönemde de, sömürge ve yeni-sömürgelerde toplumsal yapı milli krizin sürekliliğini koruduğunu, buna neden olan faktörlerin 1990 öncesine göre çok daha gelişkin hale geldiğini açıkça göstermektedir. Sömürge ve yeni-sömürgelerin toplumsal yapısı özellikle 1980 başında uygulamaya sokulan emperyalist-kapitalist sistemi restore etme programına bağlı olarak yaşadığı ve yukarıda kısaca değindiğimiz olgulara bağlı olarak önemli değişimler yaşamıştır. Milli krizin sürekliliği kendini açıkça ortaya koymaktadır. Öte yandan, toplumsal değişim süreçleri devrimin stratejik çizgisinin de yeni öğeleri hesaba katan tarzda zenginleştirilmesi gerektiğini açıkça göstermektedir.

Bu bağlamda, teorik çıkarımlar yapabilmek için özellikle 1990 sonrası önemli mücadele deneyimlerini kısaca irdelemek zorunludur.

2- Günümüzde Sömürge ve Yeni-sömürgelerde Devrimci Savaşımların Deneyimleri 1990 sonrası

Sömürge ve yeni-sömürgelerde devrimci ve sosyalist mücadele süreçleri yeni zenginlik öğeleri de yaratarak çeşitli biçimler altında sürekli olarak yeni deneyimler yaratarak gelişiyor. Devrimin stratejik çizgisi bağlamında ele aldığımızda irdelenmeye değer sol ve devrimci hareketleri kabaca iki ana grup biçiminde değerlendirebiliriz.

Birincisi, özellikle Latin Amerika'da gelişen anti-faşist, anti-emperyalist halkçı karakterdeki hareketlerin başta Bolivya ve Venezüella'da olmak üzere seçimler yoluyla iktidara gelmeleri ve bu süreci ilerletme çabalarıdır. Bunlara doğrudan iktidar hedefi koymasalar bile barışçıl mücadeleler üzerinden devasa emekçi kitle hareketleri yaratmış olan ve esas olarak temel insani sosyal ve ekonomik talepler temelinde yürüyen Brezilya'daki Topraksız Köylü Hareketini, Arjantin'deki işsiz hareketini, Ekvator'daki köylü hareketini, Güney Kore'deki işçi hareketini de eklemek gerekiyor.

İkincisi, gerilla mücadelesi temelinde gelişen ve daha çok 1945-90 arası dönemde oluşmuş, ancak 1990 sonrasında da tutunmaya ve ciddi politik-askeri hareketler olmayı başarmış olan Kolombiya'daki FARC-EP ve ELN, Filipinler'de FKP, Peru'da MRTA ve PKP, örnekleridir. Bunların yanı sıra, Meksika'da EZLN savaşın daha başında 1994'de, Nepal'de NKP-Maoist bu yıl içinde, PKK ise 1999'da devrimin hedefleri ve stratejik çizgisinde ciddi bir dönüş yapmalarına rağmen yarattıkları mücadele birikimleri bağlamında irdelenmeye değer hareketlerdir.

Sadece sol ve devrimci güçler değil, ezilen emekçi sınıflar içinde taban bularak, onların özellikle anti-Amerikan (Bu hareketlerin politik tavrı ABD karşıtı olsa da kapitalizmi hedeflememektedirler ve bundan dolayı anti-emperyalist politik tutumları sınırlıdır, tutarlı değildir) özleminin sözcülüğüne soyunan islamcı hareketler de çeşitli direniş hareketleri (Hizibullah, Hamas, Irak'daki işgal karşıtı islamcı hareketler) yaratıyorlar. Bunlar devrimci bir nitelik taşımamalarına karşın, özellikle yürüttükleri çok yönlü mücadeleler ve kitlelerle kurdukları bağlar bağlamında incelenmeye değerdir.

Ayrıştırarak ilerleyelim;

Barışçıl mücadelelerle iktidara gelen halkçı yönetimler

Bu konudaki en önemli örnek Venezüella'daki Chavez örneğidir. Chavez, özellikle kişisel popülaritesi ve hemen hemen tüm sol ve sosyal demokrat güçleri radikal bir anti-emperyalist halkçı bir program üzerinde birleştirmeyi başardı. Yıpranmamış, dinamik militan kişiliği, gelişmiş ajitasyon yeteneğiyle ve arkasında duran güçlerin militan çabasıyla seçimlerde önemli bir zafer kazandı. Venezüella'nın gerici-faşist devlet aygıtı o dönem henüz sosyalizmden söz etmeyen, daha çok sistem içi halkçı bir program ve söyleme sahip olan Chavez'in yönetime gelmesinden hoşnut olmamasına karşın, düşük yoğunluklu demokrasi/düşük yoğunluklu çatışma konsepti bağlamında bunu geçici olarak katlanılması gereken ve süreç içinde asimile edilecek bir durum olarak algıladı. Ancak Chavez'in halkçı programından taviz vermeyerek bunu anayasanın değiştirilmesine değin varan bir tarzda uygulaması, ortada duran şeyin basitçe asimile edilecek bir hareket değil, sistem açısından büyük bir kara delik olduğunu gösterdi.

Venezüella oligarşisi ve ordusu, ABD emperyalizminin planlaması ve açık desteğiyle, Chavez'in iktidara gelişinin üzerinden üç yıl geçmiş olmasına karşın, 2001'de bir darbe örgütleyerek Chavez'i tutuklayıp, yeni bir hükümet atadı. Ancak beklenmeyen oldu ve Chavez'in arkasında duran militan emekçi kesimler ve örgütleriyle, ordu içinde halkçı programa destek veren sınırlı kesimler harekete geçerek darbeyi başarısızlığa uğrattı. Venezüella oligarşisi kanlı bir iç savaşı o koşullar altında göze alamadı. Chavez, sonraki yıllarda seçimleri yeniden kazandı ve halkçı programı derinleştirdi. Son iki yıldır ise "21. yüzyılın sosyalizmi" olarak formüle ettiği henüz tam olarak ne anlama geldiği belli olmayan bir sosyalizmi kurmayı hedeflediğini ifade ediyor. Öte yandan, Venezüella'daki sınıfsal ayrışma ve çatışmalar derinleşiyor. Kent yoksullarına ve yeni işçi sınıfı tabakalarına dayanan Chavez hareketi modern sanayi proletaryasını (petrol sanayi) henüz kazanabilmiş değil. Orta sınıf sosyal demokratlar harekete verdikleri desteği çekmiş durumdalar. Chavez hareketi içinde bulunan devrimci ve sosyalist düşüncelere sahip hareketlerin bir bölümü Chavez'e verdikleri desteği çekmiş durumdalar. Bu süreçte ABD emperyalizmi de Chavez karşıtı parçalı muhalefeti tek bir blok halinde birleştirmeyi başardı. 21. yüzyıl sosyalizmi projesinin en

önemli saç ayaklarından biri olan ve kritik öneme sahip olan anayasa değişikliklerinde Chavez hareketi kıl payıyla da olsa yenildi. Süreç belirsizliklerle birlikte sürüyor.

Chavez hareketi ortaya çıkış, gelişim seyri ve vardığı nokta itibariyle pek çok açıdan dikkatle değerlendirilmesi gereken yeni ve önemli bir mücadele deneyimi. Burada tüm noktalara girmek mümkün değil, ancak bu çalışmanın sınırları içinde, ancak biraz da zorlayarak bu harekete ilişkin şu noktaları vurgulamak gerekiyor.

Birincisi, Chavez hareketi anti-emperyalist halkçı programını uygulamadaki militan duruşuyla, başta Latin Amerika olmak üzere tüm dünyada sol hareketlere ciddi biçimde moral taşımıştır. Sadece bununla kalmamış başta Küba olmak üzere girdiği dayanışma ilişkileriyle anti-emperyalist bağlamda enternasyonalist bağları geliştirmiş, daha da ötesi dünyadaki tüm anti-emperyalist ve anti-Amerikancı hareketler ve güçlerle dayanışmayı geliştirmiş, moral ve maddi dayanışmaya girmiştir.

İkincisi, Venezüella örneği bir devrim örneği, emekçilerin iktidarı ellerine alıp, kendi devletlerini örgütlemesinin örneği olarak gösterilmez. Şu an'a değin var olan radikal bir anti-emperyalist halkçı programın, yani esas olarak kapitalizmi aşmayan, sistem içi bir programın devreye sokulmasıdır. Burjuva devlet cihazı parçalanmış değildir, daha da ötesi sistem içi dönüşümler bağlamında sağlam bir burjuva demokratik devrimden dahi söz etmek henüz mümkün değildir. Chavez'in 21. yüzyıl sosyalizmi (bu söylem oldukça bulanık ve ne anlama geldiği belli olmayan bir yapıya sahiptir) hedefi, yönünü sosyalizme dönmüş olması bu gerçekliği değiştirmez. Darbe yapan ve daha bir-iki yıl öncesine değin, ABD'yle çok yoğun bağları olan (ki bu bağların gizli olarak ordu içindeki güçler tarafından sürdürüldüğünden kuşku duymamak gerek) bir ordu, ülke medyasının yüzde doksanına sahip olan ve gücü henüz hiçbir noktada kırılmamış bir oligarşi söz konusudur. Chavez hareketinin kolayca boğulamaması güçlü emekçi desteğinin yanı sıra, ülkenin dünya ekonomisi açısından stratejik öneme sahip olan büyük petrol rezervlerine sahip olmasından da kaynaklanıyor. Venezüella'ya ekonomik ambargo kolayca gerçekleştirilebilecek bir şey değil. Chavez'in Venezüella'sı artan petrol fiyatları ve gelirleriyle kendini tahkim edebiliyor.

Üçüncü olarak, iktidarın gerçekten ele geçirilmesi ve burjuva devlet cihazının parçalanmasını tümüyle seçimler ve yasal değişiklikler yoluna bağlamış Chavez hareketi, tüm barışçıl hayallerine karşın, ABD emperyalizminin öncülüğünde oligarşi tarafından tezgahlanacak bir nihaiyi hesaplaşmayı, bir iç savaşı da hesaba katmak zorunda kalıyor. Özellikle yoksul semtlerinde ordunun yanı sıra büyük halk savunma birliklerinin oluşturulması ve silahlandırılması bunun açık göstergesidir. Bu bir olasılık değildir, Chavezin programını uygulamaya devam etmesi durumunda kaçınılmaz bir durumdur. Siyasal iktidarın ele geçirilmesi ve burjuva devlet cihazının parçalanarak, halk iktidarının kurulması kaçınılmaz olarak, bu amaçla halkın devrimci şiddetini gerektirir.

Dördüncü olarak, emekçi kitle hareketinin ve Chavez'i iktidara taşıyan güçlerin örgütlenmesi sürecini Chavez'in başkan seçilmesi öncesi ve sonrası diye ikiye ayırmak mümkün. Chavez'in başkan seçilmesinden önceki süreçte esas olarak ne işyerlerinde ne de semtlerde güçlü birleşik bir emekçi halk örgütlenmesinden söz etmek mümkün değil, daha çok onu destekleyen oldukça parçalı ancak büyük bir sol hareket var. Chavez'in başkan seçilmesi sürecinin ardından solun parçalı durumu devam etmesine karşın, özellikle son

yıllarda emekçi semtlerinde ve giderek işyerlerinde yaygın bir halk örgütlenmesi yaratılıyor. Bu örgütlenmeler hayatın her alanına müdahale eden ve giderek savunma birimleriyle de yarı-askeri nitelik kazanan bir yapıya sahip. Chavez'i destekleyen güçler de son iki yıldır birleşik bir sol parti çatısı altında birleşmeye çalışıyor. Hareket hem tabanda, hem de tavanda daha birleşik ve örgütlü bir nitelik kazanıyor. Sürecin bu yanını da özel bir dikkatle izlenmek zorunludur. Bu süreçten öğrenilecek bir çok nokta söz konusu...

Bolivya'da Morales iktidarı Chavez gibi halkçı bir sistem içi programa sahip. Morales militan bir sendikacılık ve halk mücadeleleri geleneğinden geliyor. Yönetime geliş süreci esas olarak bu sendika ve halk mücadeleleri üzerinden yükselen partisine ve ittifaklarına dayanıyor. Ancak Morales'in henüz sahip olduğu programı sonuna değin gerçekleştirme iradesine sahip olup olmadığı çok belirgin değil. Buna rağmen, daha yönetimde iki yılı doldurmamış olmasına rağmen, ABD emperyalizmi ve oligarşi onun gücünü kırmak, ülkeyi bir kaosa sürüklemek için, ülkenin büyük yeraltı kaynaklarının bulunduğu kuzey bölgesini ülkeden ayırma çabası içine girmiş durumda. Bolivya'da da halkçı programın derinleşmesine bağlı olarak, ABD emperyalizminin ve oligarşinin saldırılarının, bozgun planlarının derinleşeceği ve sürecin kaçınılmaz olarak bir iç savaş yönüne doğru evrileceği açıktır.

Toparlayacak olursak; Chavez ve Morales hareketleri, yeni-sömürgeler açısından bir devrimci gelişmenin tipik örneği olarak sunulacak örnekler olamazlar. Reformist ve barışçıl mücadeleyi esas almış radikal halkçı hareketlerdir karşımızda duran. Yüzünü sosyalizme döndükçe emperyalizm ve oligarşinin daha büyük ölçüde basıncı ve giderek şiddetiyle yüz yüze kalacaklardır ve daha bugünden (yapılan darbe, ya da ülkeyi bölmeye dönük çalışmalar ve şu anda devreye sokulmuş olan benzeri planlar nedeniyle) salt barışçıl mücadele araçlarıyla iktidarın alınamayacağı, Venezüella'nın ya da Bolivya'nın bırakalım tipik olanı temsil etmek, istisna dahi olamayacakları apaçık ortadadır. Emperyalizm ve oligarşi seçimler yoluyla olmazsa şiddet yoluyla bu halkçı iktidarları devrilmeye çalışacaktır. Ve gerek Chavez, gerekse Morales kendi programlarına ilişkin tutarlı tutumlarını sürdürürlerse iktidarın ele geçirilmesi için devrimci şiddet kaçınılmaz olarak devreye girecektir.

Chavez ve Morales reformcu halkçı hedefler/programlar temelinde ve barışçıl mücadeleler üzerinden mevcut burjuva devlet aygıtını parçalamadan iktidara gelen sol hareketlerin yanı sıra, belirli toplumsal çelişki alanları üzerinden örgütlenmiş ve önemli mücadele birikimleri yaratmış büyük halk hareketleri de söz konusu. Arjantin'de 2000'lerin başında ortaya çıkan işsizler hareketi ve Brezilya'daki Topraksız Köylü Hareketi MST bunların başlıcalarıdır. Bu hareketler de esas olarak militan barışçıl mücadeleler üzerinden gelişmiş hareketlerdir. Ancak bu, yürüttükleri mücadelenin tümüyle şiddetten arınmış olduğu anlamına gelmiyor. Bu hareketler, mücadele süreci içinde pek çok kez oligarşinin paramiliter güçleriyle ve devlet güçleriyle şiddet temelli çatışmalara girmiş ve onlarca şehit vermiş hareketlerdir.

Öte yandan bu hareketler iktidarın alınması hedefine sahip değiller. Arjantin'de kriz sürecinde işsizlik ve açlıkla yüz yüze kalmış olan ve kentlerin yoksul semtlerinde yaşayan yüz binlerin militan hareketi söz konusu. İş ve yaşam için ekmek temel talep durumunda. Bu amaçla yeni-sömürge kapitalizmin can damarı olan ulaşım sistemini, yolları kapatarak hedeflerine ulaşmaya, yaşamı nispeten katlanır düzeye getirmeye çalışıyorlar. Oto yolların kapatılarak trafiğin ve bu yoldan tüm kapitalist meta dağıtımının felç edilmesinin hayati önemi Arjantin'deki bu eylemler içinde görüldü.

Ayrıca büyük gösterilerle kendi taleplerini dayatıyorlar. Bu hareket semtlerde yaşamı örgütleyen daha büyük organizasyonlar yaratıyor. İşyerlerini işgal ediyorlar ve çalıştırıyorlar. Bütün bunlar yeni-sömürgelerde sık sık derinleşen milli krizin yarattığı kronik işsizlik ve açlık karşısında emekçilerin daha çok kendiliğinden mücadeleleri içinde çıkan ve az çok kalıcılaşan militan hareketlerdir. Sorunu yaşayan tüm emekçileri kucaklayan, örgütleyen, dayanışma ağı içinde toparlayan ve militan mücadeleler yoluyla ekonomik ve sosyal haklar kazanmaya çalışan hareketlerdir.

Geleneksel parti ve sendika aygıtlarının dışında gelişen bu mücadeleler ve örgütlenmeler hem emekçi halkın örgütlenmesinde ve mücadelesinde yeni bir düzeyi ifade ediyor, hem de kentlerde, özellikle yoksul emekçi semtlerinde devlet aygıtının dışında halkın kendi kendisini yönetmesinin, yani bir tür "ikili iktidar" durumunun küçük nüvelerini oluşturuyorlar. Bu özellikleriyle gelecekteki devrimci savaşımlar için önemli örnekleri durumundadırlar. Ancak belirli bir kesim ya da çelişki alanına ilişkin gelişen bu militan mücadele ve örgütlenmelerin bütünlüklü bir devrimci savaşım modeli ya da kitle mücadelesi oluşturmaktan uzak oldukları gerçeği de göz ardı edilmemelidir. Bu hareketlerin önderliği her ne kadar devrimci değişime karşı olmasalar da, devrim hedefine/perspektifine sahip değildir. O kadar ki, Ekvator'da köylü hareketi iktidarı alacak konuma gelmesine karşın, bunu tercih etmemiş, hükümeti büyük kitle eylemleri yoluyla devirmesine rağmen, iktidarı burjuva siyasal güçlere bırakmıştır.

Sonuç olarak; bütün zayıflıklarına, reformist ve halkçılığı aşmayan programatik yaklaşımlarına karşın, bu pratikleri doktriner bir yaklaşımla bir kenara atamayız. Bu pratikler aslında yeni tarihsel dönemde işçi sınıfı ve emekçi halk kesimlerinin devrimci ve halkçı mücadelelerinin kendilerini yeniden kurma mücadelelerinin değişik özgün biçimleridir. Burun kıvırmaya ya da hemen bir kalem darbesiyle hiçe saymaya karşı mesafeli durmak zorunludur. Bu deneyimler 1990 sonrasında oluşan karanlığa karşın emekçilerin aydınlık yüzünün ve pratiğinin zayıf ve yetersiz de olsa dışavurumlarıdır. Bu mücadeleleri yüzlerini sosyalizme döndükleri, devrimcileştikleri, en azından anti-emperyalist halkçı özelliklerini derinleştirdikleri ölçüde eleştirel tarzda desteklemek ve bunlardan öğrenmek devrimci sosyalizmin yaklaşımının temelini oluşturmalıdır/oluşturacaktır. Bu, özgün ve sistem içi halkçı hareketlerin pratiğini, devrimci mücadelenin yerine koyarak, bu deneyimlerin bir biçimde tüm sömürge ve yeni-sömürgeler için geçerli olduğunu iddia eden reformistlere karşı ise çok açık biçimde karşı durmak zorunludur...

Günümüzde silahlı mücadele pratikleri

1990'lar sonrasında devrimci mücadeleyi politik-askeri eksende yürütmeyi sürdüren ya da bu dönemde savaşımı başlatan devrimci hareketlerle, İslamcı ve ulusal direniş hareketleri oldukça geniş bir yelpazeyi oluşturuyorlar. Başta Kolombiya'da FARC ve ELN, Peru'da MRTA ve PKP, Filipinlerde FKP, Sri Lanka'da Tamil Elam Özgürlük Kaplanları (LTTE) isimli Tamil halkının ulusal direniş hareketi, Filistin'de FHKC ve FDHKC, Kürdistan'da PKK, Lübnan'da Hizibullah vb.. esas olarak 1945-90 arası süreçte oluşmuş ve/veya güç kazanmış, 1990 sonrası yeni tarihsel dönemde ise varlıklarını koruyup geliştirmiş hareketlerdir.

1990 sonrası yeni dönemde ortaya çıkan silahlı direniş hareketleri ise Meksika'daki EZLN ve Nepal'daki NKP-M dışında (ki bu iki hareket 1990 öncesinde oluşmuş olmasına karşın, politik askeri mücadeleye 1990'larda başlamışlardır), Irak'da, Filistin'de, Endonezya'daki Aceh bölgesinde ortaya çıkan daha çok İslami ideolojik kimliği ağır basan ulusal hareketleri

saymak mümkündür. Bunların yanı sıra, özellikle Afrika'da Somali'den Nijerya'ya pek çok ülkede ortaya çıkan kimi zaman dinsel, kimi zaman ulusal renkler taşıyan ancak haklarında çok sınırlı bilgilerin olduğu pek çok politik-askeri hareket bulunuyor.

1980'li yılların ikinci yarısından itibaren, özellikle de 1990 başlarında dünya'daki pek çok devrimci gerilla hareketinin çözülmesine bir biçimde sistem içine dahil oluşuna tanık olduk. 1945-90 arası tarihsel dönemin koşulları ve teorik/politik birikimi üzerinden var olmuş bu hareketler, emperyalizm ve reel sosyalist sistemin belirlediği dünya dengelerinin değişiminin yarattığı karşı devrimci atmosfer içinde kendilerini yeniden üretmeyi başaramayarak ya dağıldılar, ya da sistem içi politik aktörlere dönüştüler. Dikkatle incelenirse, bu dönemde devrimci niteliklere sahip olsalar da bir çoğu, programatik düzeyle demokratizmi aşamayan, sosyalizmle güçlü bağlar kuramayan hareketlerdir. Yani, devrimci ve ulusal kurtuluşçu bu hareketler, bir biçimde "içten", kendilerini zayıflatan ideolojik-politik dinamiklere sahip olanlar vardır. Bu anlamda, Nikaragua örneğinde seçimle iktidarı burjuvaziye vermek yada silahların bırakılıp reformist bir konuma düşmek çok tesadüfi değildir.

Devrimci Silahlı Hareketler

1990 başında reel sosyalizmin çöküşüyle birlikte, yeni bir tarihsel dönem başlarken bu sürece gelinceye değin pek çok ülkede kök salmış, önemli başarılar kazanmış devrimci silahlı hareketlerin önemli bir bölümü tasfiye oldu. Devrimci nitelikler taşıyan kimi ulusal kurtuluş hareketleri ise stratejik dönüşler yaparak emperyalizmle uzlaştı ve sistem içi güçlere dönüştüler. Buna rağmen, sömürge ve yeni-sömürgelerin bir bölümündeki devrimci silahlı hareketlerin bir bölümü ise ayakta kalmayı başardı, hatta 1990'ların sonlarından itibaren yeniden yükselişe geçtiler. Kolombiya'da Kolombiya Silahlı Devrimci Güçler (FARC) ve Ulusal Kurtuluş Ordusu (ELN), Peru'da Tupac Amaru Devrimci Hareketi (MRTA) ve Peru Komünist Partisi (PKP), Filipinler'de Filipinler Komünist Partisi (FKP), Filistin'de Filistin Halk Kurtuluş Cephesi (FHKC) ve Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi (FDHKC), Kürdistan'da PKK, bu hareketlerin başlıcalarını oluşturuyorlar. Bunların yanı sıra, yeni tarihsel dönemde Meksika'da EZLN (reformist taleplere sahip silahlı harekettir), Nepal'de NKP-M büyük gerilla güçleri yaratarak silahlı devrim hareketleri cephesini güçlendirdiler.

Bu hareketlerin Filistin'deki FHKC ve FDHKC dışında kalan, tümü açısından varlıklarını korumalarını dönem dönem yükselişler yaşamalarına karşın, pek çok politik zaaflarının(özel olarak politik program sorundaki zayıflıkları var) yanı sıra, devrimin stratejik çizgisi bağlamındaki ana açmazları devrimci savaşı kırlardan nihai sonucun alınacağı kentlere yayamamaları oldu. Bu hareketlerin devrimin stratejik çizgisi bağlamında izledikleri yol pek çok farklı özgünlükler taşımalarına karşın, Çin ve Vietnam'daki kır temelli uzun süreli savaş stratejisidir. Kapitalizm egemen üretim ilişkisi haline gelmiş olmasına, ekonomik, siyasal, sosyal, kültürel açılardan toplumsal yaşamın ağırlık merkezi kentlere kaymış olmasına rağmen kentlerin temel bir savaş alanı ve işçi sınıfı ve kent yoksullarının devrimin temel bir gücü olarak ele alınmaması, kentlerde gerilla savaşı üzerinden politik gündeme güçlü müdahalelerin geliştirilememesi, bu yönlü güçlü bir teorik ve politik irade ve pratik ortaya koyamamaları, kırlarda büyük alanları kontrol eden bu devrimci güçleri nihai sonuçtan uzak tuttu. Hiç kuşkusuz, bu güçlerin kentler ve işçi sınıfı içinde sağlam mevziler yaratma ve büyüme çabaları sürekli var.

Ancak kırlarda ve kentlerde birleşik bir mücadele yürütülmemiş olması, uzun yıllar boyunca kentlerdeki çalışmaların stratejik önemde görülmeyişi ve zayıf yürütülüşü, düşmanın kentlerde çok güçlü bir denetim ağı oluşturması ve böylece devrimci güçlerin daha sonra bu alanlara giriş çabalarını oldukça vahşi saldırılarla engellemesi için oldukça elverişli bir zemin yaratmıştır. Sömürge ve yeni-sömürgelerde oligarşilerin devrimci güçleri bastırma stratejisi olarak formüle edilen "düşük yoğunluklu savaş" stratejisi ya da moda deyişle "asimetrik savaşın" temel bileşenlerinden olan "alan tutma", yani gerilla hareketini belirli izole alanlarda sınırlama yaklaşımı, sanıldığı gibi, gerillayı kırda insandan arındırılmış, izole alanlarla sınırlı bölgelerde tutmakla sınırlı değildir. Bunun ilk uygulaması kentlerdeki faşist baskı aygıtını, her türlü devrimci silahlı faaliyeti anında en vahşi biçimlerde bastırmak temelinde yeniden kurmak ve devrimci gerilla faaliyetinin kentlerde varlık göstermesini engellemekti. Silahlı devrimci hareketlerin kırlarda tutunup kentlere yayılma çabası içine girdiklerinde karşılaştıkları şey bu hazırlıklı baskı aygıtı oldu. Devrimci güçler kentleri zorladıkça bu aygıt kendini hızla yaygınlaştırdı ve güçlendirdi. Bu tablonun sonuçları oldukça ağırdır; FARC'ın 90'lı yıllarda üstelik barışçıl temelde kentlerde tutunma çabası binlerce militanının sivil ve resmi faşist güçlerce katledilmesiyle sonuçlanmıştır.

Yine PKK'nin 1990-95 arası süreçte kentlerde yaygın bir gerilla örgütleme çabası devletin yoğun saldırılarıyla boğulmuştur. Kentler sınırlı legal çalışma dışında devletin yoğun ve yaygın şiddetiyle genel olarak denetim altına alınmıştır. PKK özgülünde devrimci gerilla savaşı stratejik denge aşamasına geçiş aşamasında devletin uyguladığı "topyekün savaş" ve "alan tutma" taktikleri sonucunda tıkanma yoluna girmiştir. Kırlarda yeni ve etkin bir taktik düzeyin yaratılamaması, kitle tabanının büyük yıkımlarla, köy boşaltmalarla kırlardan sürülmesi, savaşı kentlere yayma çabasının sınırlı şehir gerilla faaliyetlerini aşarak etkili ve güçlü bir şehir gerilla savaşına dönüşmemesi, PKK'de tıkanmalar yaratmış,

1990 sonrası yeni tarihsel süreçte yine klasik uzun süreli savaş stratejisini, yani kırları temel, kentlerdeki çalışmayı tali olarak ele alan Nepal KP-M, on yıllık bir süreçte ülkenin kırlarında bir gerilla ordusu yaratmış ve bu alanlarda güçlü bir denetim sağlamıştır. Ancak NKP-M savaşı kentlere yaymaya, kentleri denetim altına almaya giriştiğinde düşmanın baskı aygıtının duvarıyla karşı karşıya kalmıştır. NKP-M bugün Nepal oligarşisiyle kimi demokratik haklar karşılığında uzlaşmış, burjuva siyasal sisteme entegre olma yoluna girmiştir. Hiç kuşkusuz, bu sadece iktidarı almakta zorlanması, kentlerde nihai darbeyi vurmaması ile ilgili bir şey değildir. Bu olguların varlığına karşın, bu tabloyu ortaya çıkaran başka unsurlar da bulunuyor. NKP-M'nin devrimin hedefini burjuva demokratik devrimle sınırlamaktadır. NKP-M de dahil Maoist hareketlerin savunduğu yeni demokratik devrim esas olarak burjuva demokratik devrimin sınırlarını aşamayan niteliğe sahiptir. ML'den uzak, sosyalizme uzak, halkçı aşamalı bir devrim anlayışıdır. İktidarı tümden kaybetme olasılığından çekinen Nepal oligarşisi ve emperyalizm, NKP-M'nin burjuva demokratik devrimin sınırlarını aşmayan istemleriyle uzlaşma yoluna gitmiştir. NKP-M'nin uzlaşmasında bir diğer temel faktör ise iktidarın tümden alınması durumunda Hindistan ve ABD kaynaklı bir işgalle karşı karşıya kalma kaygısıdır.

1994'de Meksika'da kent baskınlarıyla bir anda tüm dünyanın gündemine oturan EZLN hareketi ise daha baştan yerlilerin reform temelli kırlarda konuşlanmış silahlı savunma hareketine dönüşmüştür. Bu özelliği ile silahlı bir devrim hareketi karakteri taşımaktan yoksundur.

Bu silahlı devrimci ve sol hareketlerin hemen hemen tümüne yakın bir bölümü kentlerde politik açıdan gündem yaratan güçlü ve yaygın bir gerilla mücadelesi yaratamamalarına karşın, esas olarak barışçıl mücadele eksenli büyük kitle hareketleri yaratmış durumlardalar. PKK, NKP-M, FKP bu noktada kayda değer örgütlenmeler yaratmış durumdalar. Ancak bu hareketler esas olarak kırlardaki gerilla mücadelesini desteklemenin ve politik kamuoyu yaratmanın ötesinde, doğrudan iktidarın alınmasına dönük bir hedef ve içeriğe sahip değiller. Bu nedenle, kırlarda büyük bir silahlı mücadele pratiğine ve örgütlülüğüne sahip olan bu devrimci ve sol güçler, kentlerde de ciddi bir güce sahip olmalarına karşın, kentlerdeki güçleri kırdaki savaşımla birleşen bir gerilla faaliyetinin oldukça uzağındadır. Böylece kırda gerilla temelli silahlı savaşım, kentlerde geleneksel örgütsel araçlar ve mücadeleler üzerinden yürüyen esas olarak barışçıl faaliyetler gibi parçalı bir mücadele ve örgütlenme tablosu ortaya çıkmıştır.

İslamcı Silahlı Hareketler

Filistin, Lübnan ve Irak'ta esas olarak İslamcı karaktere sahip olan anti-işgalci hedeflere kilitlenmiş hareketler ise yukarıda kısaca irdelediğimiz silahlı devrimci hareketlerden farklı bir mücadele stratejisine ve kitle örgütlenmesi yapısına sahipler. Baştan ifade edelim; bu hareketler anlaşılacağı üzere "sol ve devrimci" tanımlaması içinde değildir. Ayrıca anti-işgalci bir politik tutuma, bu anlamda sınırlı anti-emperyalist(daha çok anti-ABD ve anti-Siyonist) tutuma sahip olsa da, anti-kapitalist hiçbir programatik yaklaşıma sahip değillerdir. Bu anlamda da bu hareketleri tutarlı anti-emperyalist olarak tanımlamak mümkün değildir.

Genel olarak emperyalizm çağında, özel olarak da yeni dönemde anti-kapitalist olmadan, kapitalizmim en yüksek ve tekelci aşaması olan emperyalizme karşı olmak, anti-emperyalist olmak mümkün değildir. Emperyalist çağda, daha somutla bu tip İslamcı hareketlerde, politik düzeyde, bu anlamda bütünsel değil bir parçada, şu yada bu nedenle sınırlı bir politik tutum görülmektedir. Ama bu politik tutum örneğin ya işgalle kendini sınırlamakta yada şöyle yada böyle bir başka emperyalist gücün denetimi altına girmektedir. Tam bu noktada, devrimci sosyalizm için, anti-emperyalist anti-oligarşik devrimde bu tip hareketler ittifak politika içinde ele alınamaz. Zaten Türkiye de İslam asıl olarak emperyalizm ve devlet gölgesindedir ve örneğin Hamas yada Lübnan Hizbullah'ı politik olarak yoktur. Bu notu düştükten sonra devam edelim.

Sol okur, dünyanın çeşitli bölgelerinde faaliyet yürüten silahlı devrimci örgütlere ve izledikleri stratejilerine ilişkin az ya da çok bilgi sahibiyken, Filistin, Lübnan ve Irak'da gelişen anti-işgal silahlı direnişler hakkında daha sınırlı bilgilere sahiptir. Hem bu nedenle, hem de bu hareketlerin izledikleri çizginin kimi özgünlükler taşıması nedeniyle biraz daha açarak irdelemek yararlı olacaktır.

Filistin ve Lübnan'da 1980'li yıllarda örgütlenmeye başlayan Hamas ve Hizbullah, Irak'ta ise 2000'li yıllarda ABD işgali sonrasında gelişen çeşitli İslamcı örgütler, işgale karşı uzun süreli savaş stratejisini temel almalarına karşın, bu stratejiyi şehir ve kırlarda birleşik gerilla savaşı olarak yürütüyorlar.

Filistin'de işgal karşıtı gerilla savaşı bu ülkenin özgün yapısı nedeniyle esas olarak şehir gerilla direnişi biçiminde sürüyor. Filistin'de hem Gazze'de, hem de Batı Şeria'da nüfusun ezici bir bölümü kentlerde toplanmış durumda. Öte yandan, bu bölgeler kır gerillacılığı için gerekli olan jeopolitik derinliğe sahip değiller. Çok küçük bir coğrafyada, büyük ve kentlerde

toplanmış bir nüfus yapısı söz konusu. Bu küçük coğrafyanın kırlık bölgeleri uzun süreli ve yaygın bir gerilla yapısını kaldıracak niteliğe sahip değil. Savaş, kent ve kasabalarda üslenmiş şehir gerillalarının İsrail işgal güçlerine karşı küçük akınları biçiminde yürüyor. Tüm işgal karşıtı direnişin belkemiğini gerilla oluşturuyor. Filistin'de sol ve devrimci ciddi ve büyük gerilla hareketleri esas olarak silahlı propaganda faaliyetleri üzerinden gelişme kaydetmiş ve prestij kazanmıştır.

Ayrıca Hamas da silahlı mücadele ve gerilla savaşı temelinde gelişmiştir. Hamas, gerileyen sol ve devrimci hareketlerin yaratmış olduğu boşluktan yaralanarak, küçük ve zayıf bir örgüt olma konumundan esas olarak 1990 yıllarda işgalcilere karşı gerçekleştirdiği intihar saldırılarının şok edici-durum değiştirici politik etkisi üzerinden kitleselleşti. Gerilla örgütlerinin politik karakterini dışta tutarsak, Filistin mücadelesi politik-askeri savaş perspektifi üzerinden yürüyen ve şehir gerillacılığını temel alan önemli örneklerden biridir.

Bu noktada, 1990'lı yıllarda gelişen en önemli silahlı mücadele deneyimlerinden biri olan Hamas'ın izlediği strateji üzerinde biraz daha durmak gerekiyor. Hamas, Mısır'daki Müslüman Kardeşler örgütünden etkilenen Filistinli orta sınıftan gelen az sayıdaki kişi tarafından 1980'lerde kurulduğunda küçük, barışçıl mücadele üzerinden yürüyen ve etki gücü az bir örgüttü. Hamas, bir yandan Filistin hareketi içindeki sol ve ML etkiyi kırmak isteyen Suudi Arabistan ve Körfez ülkelerindeki emirliklerden maddi destek görürken, bir yandan da izlediği barışçıl mücadele stratejisi nedeniyle İsrail'in hoşgörüsünü gördü. Buna rağmen 1980'lerin sonların doğru başlayan I. İntifada'ya değin ciddi bir gelişme göstermedi. Aynı dönemde Filistin'de içinde Marksist kökenli unsurları barındırmasına rağmen esas olarak burjuva milliyetçi çizgiye sahip olan, mücadele stratejisi olarak Lübnan ve Filistin'de konuşlanmış gerilla birliklerinin İsrail'e saldırıları temelinde uzun süreli halk savaşı stratejisini benimseyen Yaser Arafat önderliğindeki El Fetih örgütü başat güç durumundaydı.

Yine ML çizgiye sahip olan FHKC (Filistin Halk Kurtuluş Cephesi) ve FDHKC (Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi) örgütleri de, El Fetih gibi, Lübnan ve Filistin'de konuşlanmış gerilla birliklerinin İsrail'e saldırıları temelinde gelişen uzun süreli halk savaşı stratejisini temel almaktaydılar. FHKC ve FDHKC'nin gelişmelerinde ve ayakta kalmalarında motor rolünü 1970'li yılların başından itibaren uluslararası çapta geliştirdikleri uçak kaçırma, İsrail'in uluslararası temsilcilerinin (elçiler vb..) öldürülmesi vb. gibi silahlı propaganda eylemleri oynamaktaydı. Gazze ve Batı Şeria'da 1980 sonlarında başlayan I. İntifada'ya değin, Filistin'de asıl politik-askeri güç esas olarak bu üç örgüttü. Hamas ise çok sınırlı bir güce ve etkiye sahipti. I. İntifada Filistin ulusal kurtuluş hareketi içinde güç dengelerinin değişiminde belirleyici rol oynadı. Hamas, bu direnişe katılarak ilk kez rüştünü ispat etti. Bir anti-işgal direniş hareketi olduğunu gösterdi. I. İntifada sona erdiğinde, El Fetih gerilla hareketini o dönem ABD önderliğinde başlayan Oslo barış görüşmelerinin yani diplomatik çabaların bir eklentisi hale getirdi.

Aynı dönem de, yani 1990 başlarında reel sosyalist ülkelerin çöküşü ile birlikte, Filistin ulusal kurtuluş hareketi en önemli maddi ve manevi desteğinden de yoksun kalmıştı. FHKC ve FDHKC gibi devrimci örgütler gerek intifada sırasında verdikleri ağır kayıplar, gerekse reel sosyalist ülkelerin verdikleri maddi ve manevi desteğin kesilmesiyle birlikte ciddi bir güç kaybına uğradılar. İşte tam da bu noktada, Hamas'ın yükselişi başladı. Hamas, Filistinlilere asla kendi kaderini tayin hakkı vermeyen, Filistinlilerin temel ulusal haklarının gasbı anlamına gelen barış görüşmelerini reddetti. Yapılan barış anlaşmasının 1990 ortalarında çöküşüyle

birlikte, Hamas, uzun süreli gerilla savaşı temelinde İsrail kentlerinde bombalı fedai eylemleri başlattı. Bu eylemlerin asker sivil ayrımı yapılmadan gerçekleştiriliyor olması, eylemlerin gerilla tarzıyla gerçekleştiriliyor oluşu gerçeğini değiştirmez. İsrail'in devasa savaş makinesi karşısında çaresiz olan, her gün kadın çocuk genç demeden şehitler veren Filistin halkı, İsrail'i şok eden ve bir süre sonra çaresiz bırakan bu eylemlere sahiplendi. (Hemen belirtelim devrimci sosyalist bir hareketin savaş aygıtının doğrudan bir parçası olmayan sivil kişilere yönelik eylemleri onaylaması mümkün değildir. Ancak bu eylemlerin hedeflerini asla onaylamazken, Filistin halkının yaşadığı trajedi ve çaresizlik hali de göz önünde tutulmalıdır.) Hamas hızla yükselişe geçti; kitlelerin sempatisi, güven ve desteği çığ gibi büyüdü.

Hamas'ın büyümesi ve bugüne gelindiğinde başat güç haline gelmesinde, El Fetih'in içinde girdiği uzlaşmacı, ulusal mücadeleyi hak kırıntılarıyla sınırlayıcı tutumu, devrimci güçlerin oldukça zayıf düşmesi ve bu ortam içinde oldukça etkili eylemler geliştirmesi belirleyici bir role sahiptir. Ancak bu olgu tek başına Hamas'ın yükselişini açıklayamaz. Hamas, aynı süreçte yeni tipte bir toplumsal kitle hareketi de inşa etmiştir. Bugün Filistin'de Hamas'ın oldukça derinlikli toplumsal taban yaratmasında bu yeni tipteki kitle hareketi de belirleyici rol oynamıştır. Hamas'ı 1990 sonrasındaki silahlı direniş hareketleri içinde özgün hale getiren de esas olarak bu kitle hareketi olmuştur.

Filistin'de El Fetih, FHKC, FDHKC ve diğer devrimci ve ulusal kurtuluşçu güçlerin kitle örgütlenmesi başlangıçtan günümüze değin, parti, gençlik örgütü, sendikalar, gerilla örgütlenmesi gibi geleneksel örgütsel aygıtlar ve bunların faaliyetleri üzerinden biçimlenmiştir. Uzun süren, kurtarılmış bölge kurma zeminlerinin olmadığı, kentlerde düşmanın ağır baskısı altında, oldukça yoksul işçi, işsiz ve kent yoksulları üzerinden yürüyen bir gerilla savaşı sürecinde, emekçilerin yaşamlarını sürdürmeleri, birliklerini korumaları, mücadelenin süreklilik kazanması, ancak mücadelenin gündelik yaşamın bütün alanlarını kapsamasına ve her emekçinin doğrudan sorumluluk aldığı bir örgütlü yaşam ağının kurulmasına bağlıydı. Hamas'ın asıl başarısı buradadır.

Hamas bir yandan geleneksel örgütsel ağları oluştururken, bir yandan da günlük yaşamın bütün temel alanlarını o alanlardaki emekçilerle birlikte yarattığı alternatif örgütlenmeler, kurumlar vasıtasıyla örgütledi. Eğitim, sağlık, üretim, tüketim ve yardım-destek alanlarında yarattığı muazzam dayanışma ağı ve kurumlarla alternatif bir yaşam kültürü ve iktidar alanı yarattı. Binlerce doktoru, hemşireyi, sağlıkçıyı, eğitimciyi, mühendisi, esnafı, zanaatkarı, işçiyi, köylüyü, sanatçıyı tam yada yarı zamanlı gönüllü olarak, onlarla birlikte yarattığı eğitim, sağlık, üretim ve destek-dayanışma ağları ve kurumları içinde örgütledi ve çalıştırdı. Bu faaliyet ağları ve kurumları tüm halka hizmet sundu, emekçilerden emekçilere büyük bir dayanışma örgütlenmesi oluştu.

Somut olarak örnekleyecek olursak; devrimci ve ulusal kurtuluşçu örgütler güçlü oldukları 70'li ve 80'li yıllarda Lübnan ve kısmen Filistin'de sağlık ağını esas olarak gerillaya hizmet edecek tarzda ve bundan artan zamanlarda halka hizmet edecek tarzda örgütlerken, Hamas daha baştan örgütlü sağlıkçılarını ve görev almak isteyen her sağlıkçıyı tüm halka hizmet veren hastane ve sağlık kurumlarında örgütledi. Sadece sağlık alanı değil, tüm alanlarda halktan halka akan bir dayanışma ağı oluşturdu. Hamas politik-askeri eylemleriyle kazandığı büyük prestiji, bu örgütlenme ağıyla derinlikli bir toplumsal örgütlenme ve mücadeleye dönüştürdü. Hamas'ın Suudilerin ve Körfez ülkelerinin büyük mali desteğiyle bunu gerçekleştirebildiği iddiası kısmen doğru olmasına karşın, bu, asıl gerçeği yani hayatın bütün

alanlarını kucaklayan bir anti-işgal uzun süreli savaş stratejisi kurduğunu değiştirmez. Devrimci ve ulusal kurtuluşçu hareketler de 1970'li ve '80'li yıllarda reel sosyalist ülkelerin büyük mali ve manevi desteğine sahip olmalarına karşın böylesine bütünlüklü bir savaş stratejisi oluşturamamış/oluşturmamışlardır. Demek ki, asıl sorun her şeyden önce bütünlüklü bir savaş stratejisi kurmakta düğümlenmektedir.

Lübnan'da faaliyet yürüten Hizbullah örgütü İsrail'e karşı anti-işgal savaşını ve Lübnan içindeki örgütlülüğünü Hamas'la hemen hemen benzer biçimde kuran örgütlerden bir diğeridir. Hamas gibi 1980'lerin başlarında kurulan Hizbullah, İran'ın ve Suriye'nin maddi ve politik desteğiyle Lübnan'da Müslümanlar içinde çoğunluğu oluşturan Şii'ler arasında hızla en büyük örgütlenme haline geldi. Hizbullah, bir yandan Şii'lerin Lübnan'daki temsilciliği rolü kazanmaya çalışırken, bir yandan da İsrail'in Lübnan'daki işgaline karşı uzun süreli savaş stratejisi temelinde tavizsiz silahlı mücadele geliştirdi. Geliştirilen silahlı mücadele şehirlerde ve kırlarda birleşik bir savaş olarak gelişti. Bu bildik türden bir birleşik savaş değildi. Ülkenin kırlarının jeopolitik bir derinliğe sahip olmaması nedeniyle kırlarda sürekli varlık gösteren bir gerilla ordulaşması söz konusu değildi. Söz konusu olan, ağırlıklı olarak şehirlerde ve kısmen köylerde üslenmiş olan gerilla birliklerinin Lübnan'da üslenmiş (kimi zaman İsrail topraklarına geçerek orada bulunan) İsrail askeri güçlerine ve işbirlikçilerine karşı oldukça sert ve etkili askeri operasyonlar düzenlemesiydi.

1990'lara gelindiğinde ülkedeki Şii nüfus içindeki en büyük örgütlü güçler olan sol ve devrimci hareketler oldukça zayıflarken, Hizbullah başat güç haline geldi. Sadece bu değil, Hizibullah aynı zamanda, İsrail'e karşı gerçekleştirdiği az sayıda ama oldukça etkili silahlı eylemlerle ülkede başlıca anti-işgal direniş hareketi oldu. 1990'lardan sonra neredeyse tümüyle Hizbullah üzerinden yürüyen anti-işgal silahlı mücadele sayesinde İsrail, çok küçük bir toprak parçası dışında Lübnan'daki işgaline son vermek ve işbirlikçisi faşist çetelerin işgal bölgelerinde kurduğu yapıyı dağıtmak zorunda kaldı. Böylece Hizbullah sadece Şii'lerin temsilcisi olmakla kalmadı, aynı zamanda ülkenin işgalden kurtuluşunu sağlayan güç olarak tüm Lübnanlılar arasında da büyük bir prestije sahip oldu.

Hizbullah'ın gücü ve prestiji de sadece yürüttüğü etkili silahlı mücadele ve başarılardan kaynaklanmıyor. En az bunun kadar etkili olan diğer unsur, onun da, Hamas gibi, geleneksel örgütsel biçimleri ve kitle mücadelelerini aşan oldukça derinlikli, günlük yaşamın bütün alanlarını kapsayan bir örgütlenme, mücadele ve dayanışma ağı kurarak, mevcut sistemin karşısında alternatif bir iktidar ağı yaratmasıydı. Bu ağın önemi ve oynadığı rolün anlaşılması açısından 2006'da İsrail ile Hizbullah arasında yaşanan büyük savaş oldukça önemli bir örnektir. 2006 yazında Hizbullah gerillaları İsrail topraklarına sızarak bir askeri birliğe ağır darbeler vurup, bir askeri de esir aldı. Sonrasında, İsrail Lübnan topraklarını yeniden işgal etme ve Lübnan'ın özellikle Şii bölgelerini harabeye çevirme operasyonuna girişti. Böylece hem Lübnan topraklarının bir bölümü işgal edilerek bir güvenlik bölgesi oluşturulacak ve Hizbullah güçlerinin saldırıları Lübnan topraklarında karşılanacak, hem de Hizbullah ağır biçimde darbelenecek ve sivil bölgeleri harabeye çeviren saldırılarla halk cezalandırılıp, Hizbullah'a destek vermelerinin bedelinin pahalı olduğu gösterilip, Hizbullah'ın halk desteği sınırlanacaktı. Hizbullah'ın ve devrimci güçlerin ortak direnişiyle bu saldırının püskürtülmesi sonrasında ortaya çıkan tablo aslında Hizbullah'ın gücünün en önemli kaynaklarından birinin yarattığı bu toplumsal örgütlenme ağı olduğunu göstermesi bakımından çarpıcıydı. Hizbullah askeri açıdan ciddi bir darbe almamıştı, İsrail ise son 30 yılın en ağır askeri zayiatlarından

birini vermiş, operasyon başarısızlığa uğramıştı. Ancak sivil yerleşim yerleri gerçekten de harabeye çevrilmişti. Sadece Şii bölgeleri değil, ülkenin alt yapı tesisleri büyük darbe almıştı. Ancak Hizbullah kitle desteğini yitirmek bir yana, daha da büyüttü. Yıkılan Şii bölgelerinde tüm halk Hizbullah'ın önderliğinde günlük yaşamı hızla yeniden örgütledi. Bu noktada, tüm halkın katıldığı dayanışma ağı ve diğer örgütlenmeler başat bir rol oynadı.

Gazetecilerin yıkıntıların içinde insanları traş eden bir berberle yaptıkları röportaj, evler, işyerleri, yollar, köprüler, elektrik santralleri yıkılmasına karşın, ayakta duran, yıkılmayan, yıkılamayan şeyi; halkın kendi öz örgütlülüğü ile yaşamı kurma iradesi ve pratiğini gösteriyordu. Berbere traş karşılığında ne kadar ücret aldığı ve Hizbullah'ın İsrail'e karşı gerçekleştirdiği eylem sonrasında yaşanan yıkıma hakkında ne düşündüğü soruları yöneltildiğinde verdiği yanıt bu irade ve pratiğin ifadesiydi. Berber bir kuaför dükkanına sahipti ve işyerinde ücret karşılığı traş yapıyordu. İş saatleri sonrasında ise Hizbullah'ın öncülük yaptığı dayanışma örgütlenmesinin bir parçası olarak belli saatlerde yoksulları ücretsiz olarak traş ediyordu. Herkes evleri yıkılanlara belli bir örgütlülük içinde kapısını açmıştı. Dayanışma ağı yıkımın aşılması için devreye girmişti. Her insan bu dayanışma ağının bir parçasıydı ve yeteneğine, işine, olanaklarına uygun olarak hem yıkımın ortadan kaldırılması, hem de yoksulların, ihtiyacı olanların ihtiyaçlarının karşılanması için örgütlü bir tarzda harekete geçmişti. Bu örgütlü duruş ve dayanışma sayesinde yaşanan baskı ve yıkıma karşın, direniş iradesi ve pratiği büyümüştü. İşte İsrail tam da burada yenilmişti...

Irak'taki işgal karşıtı anti-Amerikancı direniş, yeni tarihsel dönemin en önemli silahlı direniş pratiklerinden birini oluşturuyor. Çok kısa bir sürede Saddam'ın düzenli ordu birliklerini yenen ABD ve koalisyon ortakları, büyük bir çoğunluklu yoksul emekçi halktan gelen ve işgal sonrasında örgütlenen direnişçiler karşısında ciddi bozgunlar yaşadı. Irak, (ABD işgalini olumlu karşılayan Güney Kürdistan'ı ayırdığımızda) orta büyüklükte, düşman güçlerinin gücü düşünüldüğünde kırlarda büyük bir gerilla savaşı örgütlemek için gerekli olan jeopolitik derinliğe sahip olmayan, önemli bir bölümü çöllerle ve düz alanlarla kaplı nüfusun önemli bir bölümünün kentlerde toplandığı bir ülkedir.

Irak'taki işgal karşıtı Arap ulusal direnişi, ABD emperyalizmi ve işbirlikçilerine önemli darbeler vurmasına karşın, pek çok açıdan ciddi açmazlara sahiptir. Her şeyden önce, İslamcı ve kısmen Arap milliyetçisi politik önderliğe sahiptir, öncülük esas olarak orta burjuvazinin elindedir. Bu yapısıyla direniş anti-kapitalist niteliği sahip değildir. Anti-emperyalist karakteri ise zayıftır, esas olarak anti-işgal bir yapıya sahiptir. Yine demokratik bir ulusal programı yoktur. Kürt ulusunun ve diğer ulusal azınlıkların temel ulusal hakları, ülkenin demokratik temelde kuruluşu vb. gibi temel demokratik taleplerden yoksundur. Örgütsel olarak da oldukça parçalı bir yapıya sahiptir. İslamcı ve burjuva milliyetçi örgütlerden, aşiret federasyonlarına değin uzanan oldukça farklı örgütlülükler söz konusudur. Bütün bu olgular, bugün açısından, direnişi zayıflatan ve nihai sonucu belirsizleştiren önemli faktörlerdir.

Her şeye karşın, bugün Irak'taki anti-işgal silahlı direniş, ABD'nin direniş içinde yer alan kimi aşiretleri ve grupları satın almasıyla belli zayıflıklar gösterse de, gücünü esas olarak korumaya devam ediyor. ABD ve İngiltere gibi ulusal ve halk kurtuluş mücadelelerine karşı büyük deneyime sahip olan emperyalist güçlere, ortaklarına ve işbirlikçilerine karşı, hem coğrafi olarak, hem de kitle ve savaşçı gücü olarak böylesine yaygın bir şehir gerillacılığı yaklaşık beş yıl gibi şehir savaşları açısından uzun sayılabilecek bir süredir varlığını sürdürmeyi başarmıştır. Sadece varlığını sürdürmekle kalmamış işgalcilerin bir kısmının geri

çekilmesini sağlamış, ABD'nin ise işgali sürdürmek için Irak'taki gücünü büyütmek zorunda kalmasına neden olmuştur. ABD emperyalizmi işgal gücünü büyütmesine karşın, savaşı sürdürme iradesi noktasında oldukça zorlanmaktadır ve ABD oligarşisi içinde işgalin hem kayıplar, hem de mali olarak büyük bir yük haline geldiğini söyleyen kesimler gücünü arttırmaktadır.

Irak'taki direnişin yeni tarihsel süreçte dünya devrim süreci açısından önemi esas olarak iki noktada toplanmaktadır. Birincisi, direniş ABD emperyalizmine önemli darbeler vurmakta, onun işgal planlarının işlemez hale getirilebileceğini, hatta yenilebileceğini açık biçimde göstermekte, Ortadoğu'da atmayı düşündüğü yeni adımları ciddi ölçüde engellemektedir. Kendini deyim yerindeyse "hikmetinden sual olunmaz" süper güç olarak sunan ABD emperyalizmi gelişkin bir programa ve örgütsel yapıya sahip olmayan, parçalı ve oldukça sorunlu bir yapıya sahip olan direniş güçleri karşısında çakılıp kalmıştır.

Direnişin ikinci önemli yanı, izlediği stratejik çizginin ve savaşın ağırlık merkezinin şehirler olmasıdır. Tarihte belki de ilk kez işgal karşıtı yaygın bir silahlı direniş hareketi, baştan itibaren kentlerde şehir gerillacılığı temelinde gelişiyor. Direniş esas olarak şehir gerillacılığı temelinde, kırsal alandaki gerilla eylemleriyle birleşen uzun süreli savaş stratejisine göre gelişiyor. İşgalin hemen ardından oluşan hemen hemen tüm direniş örgütleri esas olarak kent merkezli bir savaşım yürütüyorlar. Silahlı direnişin en önemli gücü İslamcı örgütler ve bu örgütlerin tabanını işçi sınıfı ve yoksullar oluşturuyor. On binlerce şehir gerillası ve milis kentlerin varoşlarını denetliyor, yaygın ve etkili eylemlerle işgal güçlerine önemli darbeler vuruyorlar. Direnişin ilk toparlayıcı adımları intihar eylemleri temelinde işgal güçlerinin en önemli merkezlerinin vurulması ve işbirlikçi güçlerin yöneticilerinin cezalandırılması biçiminde atıldı.

Bu eylemler dünyanın en büyük savaş makinesi olan ABD emperyalizminin darbelenebileceğini, etkinliğinin zayıflatılabileceğini, işbirlikçi mekanizmanın bir parçası haline gelenlerin ağır sonuçlarla karşı karşıya geleceğini Irak'ın Arap halkına gösterdi. Bu ilk adımlar oldukça geniş bir emekçi kesiminin direnişe gerilla, milis ve politik aksiyoner olarak katılmasının önünü açtı. Direniş hareketinin kitle tabanını hangi örgütsel zeminlerde toparladığı, toplumsal sorunların çözümüne Filistin'de Hamas, Lübnan'da Hizbullah'ın yaklaştığı tarzda mı, yoksa salt geleneksel örgütler yoluyla mı müdahale ettiği konusunda somut bilgiler bulunmuyor. Ancak yürütülen şehir gerilla faaliyetlerinin büyüklüğü düşünüldüğünde oldukça büyük bir taban örgütlülüğü oluşturulduğu kuşku götürmez. Öte yandan, Irak'ın jeopolitik yapısının kır gerillacılığı açısından uygun olmaması, kır proletaryasının ve yoksul köylülüğün direniş dinamiğinin sürece zayıf katılmasının direnişin soluklanmasında ve tüm ülke coğrafyasına yayılmasında yarattığı/yaratacağı sorunlar önemli bir problem durumundadır.

Bütün sorunlu yanlarına karşın, Irak'ta uzun süreli savaş stratejisi temelinde şehir gerillacılığı ekseninde gelişen anti-işgal direnişin varlığı ve deneyimleri, şehirlerde ve kırlarda birleşik bir uzun süreli savaş yürütme perspektifine sahip devrimci güçler açısından oldukça önemli, büyük derslerle dolu bir pratik durumundadır.

Afganistan'da yürütülen ABD öncülüğündeki işgale karşı yürütülen direniş bu ülkenin toplumsal yapısının ve yaklaşık otuz yıldır değişik biçimler alarak süren savaşın yarattığı ortam nedeniyle esas olarak kır temelli bir savaş olarak gelişiyor. Afganistan yarı-feodal

ilişkilerin egemen olduğu, nüfusun ezici çoğunluğunun kırlarda yaşadığı, kentsel altyapının önemli ölçüde tahrip edildiği, yeni-sömürgeci gelişmenin dışında kalmış bir ülke. Bu ülkede işgale karşı direnen güçlerin hiç bir demokratik niteliği bulunmuyor. Sürmekte olan savaşın asıl özgün yanı, bu ülkenin tüm Müslüman nüfusun çoğunlukta olduğu ülkelerin önemli bir bölümünde silahlı faaliyet yürüten, bir tür İslamcı enternasyonal silahlı örgütlenme haline gelmiş olan El Kaide için merkez üs işlevi görmesidir.

Afganistan işgal öncesinde El Kaide açısından bir tür kurtarılmış bölge işlevine sahipti. Şu anda Afganistan kırsalının küçümsenemeyecek bir bölümü yine El Kaide'nin bu ülkedeki uzantısı olan Taliban'ın denetime altına geçmiş bulunuyor. El Kaide, Afganistan dışında faaliyet yürüttüğü ülkelerde ise ağırlıklı olarak şehir gerilla faaliyetleri yürütüyor. El Kaide'nin faaliyeti bir yanıyla nüfusu ağırlıklı olarak Müslüman olan ülkelerde yerel düzeyde Amerikancı yerli rejimleri darbelemek, bu ülkelerdeki Amerikan hedeflerini vurmak ve iktidarın alınmasına dönük silahlı faaliyetler olarak gerçekleşirken, bir yanıyla ise başta ABD olmak üzere emperyalist devletleri kendi ülkelerinde şok edici eylemler biçiminde gelişiyor. Her iki faaliyet alanındaki eylemler birbirini tamamlayıcı olarak tasarlanıyor.

Tüm coğrafyalara yayılmış bu faaliyet tarzı, özellikle emperyalist hedeflerin emperyalist ülkelerde güçlü vuruşlarla darbelenmesi, bu güç gösterileri, bütün İslam ülkelerinde faaliyet yürüten İslamcı örgütleri El Kaide'nin gücü etrafında saflaştırıyor. ABD'nin yenilmezlik, kendi topraklarında vurulamazlık efsaneleri bu eylemlerle darbe yemiştir. El Kaide'nin oldukça geniş, hatta küresel diyebileceğimiz çaptaki silahlı faaliyetlerinin Afganistan'da kırları, Pakistan'da kırlar ve şehirlerde birleşik bir tarzı, çoğu İslam ülkesinde ve emperyalist ülkelerde ise şehirleri temel alan ve gerilla faaliyetleri zemininde uzun süreli stratejisini üzerinden geliştiği görülüyor. Bu oldukça kompleks silahlı mücadelenin sonuçlarının nasıl olacağını tam olarak şimdiden kestirmek mümkün değil. Ancak, El Kaide'nin ve onun uzantısı Taliban'ın ideolojik ve politik çizgisinin gerici niteliğine karşın, yürüttüğü silahlı faaliyet, dünya emperyalist-kapitalist sisteminin hegemon devletlerine karşı, bir gerilla hareketinin bugüne değin görülmemiş ölçüde yaygın (dünya ölçeğinde), birleşik bir faaliyet olması bağlamında özgün derslerle doludur.

Günümüz Silahlı Mücadele Deneyimlerine İlişkin Kısa Sonuçlar

a) Sömürge ve yeni-sömürgelerde burjuva devlet makinesinin parçalanarak yerine işçi sınıfı ve diğer emekçi kesimlerin iktidarını kurmaya dönük açık ve net irade koyarak gelişen mücadeleler esas olarak şehir ya da kır eksenli veya her ikisini birleşik tarzda ele alan gerilla mücadelesi temelinde uzun süreli savaş stratejisi perspektifiyle gelişiyor. Yeni tarihsel dönemde, sömürge ve yeni-sömürgelerde devrimci bir partinin önderliğinde genel halk ayaklanmasını esas alan bir büyük çıkış söz konusu olmamıştır.

b) Yeni tarihsel dönemde uzun süreli savaş stratejisi temelinde gelişmiş devrimci savaş yürüten devrimci örgütlerin, görebildiğimiz kadarıyla EZLN ve NKP-M dışında kalan önemli bir bölümü esas olarak emperyalizmin 3. bunalım döneminde (1945-90 arası süreçte) ortaya çıkmış, güç kazanmış, bu dönemin bakış açısı ile biçimlenmiş örgütlerdir. Her biri farklı nesnel koşullar içinde ortaya çıkan, farklı ideolojik çizgi ve hedefler üzerinden, farklı deneyimler temelinde gelişen bu örgütlenmelerin önemli bir kısmı uzun süreli savaş stratejisinde kırları temel alan, şehirlerdeki savaşımı ise tamamlayıcı ve nihai darbeyi vuracak olarak gören bir yaklaşımla kurgulamışlardır.

Mücadele süreci içinde kırlarda ciddi birer güç haline gelen bu silahlı devrimci hareketler, savaşın ilerleyen aşamalarında savaşı kentlere yaymak istediklerinde oligarşilerin tüm savaş süreci boyunca kentlerde kurdukları ağır baskı mekanizmalarının duvarına çarpmışlardır. Savaşın eni-sonu kentlerin kapılarına dayanacağının bilincinde olan oligarşiler, devrimci gerilla savaşımları kentlerin kapılarına dayanmadan önce kurdukları büyük baskı ağıyla, devrimci güçler kentlere giriş yapmak istediklerinde baskı aygıtını harekete geçirerek, gerilla güçlerinin kentlere yayılma çabalarını önemli ölçüde sınırlayabilmişlerdir. Bu deneyimlerin hemen hemen tümünde kent mücadelesi önemli ölçüde legal çalışmaların dar sınırlarına hapsolmuş durumdadır. Kırlarda büyük güç haline gelen, ancak kentlerde nihai darbeyi vuramayan devrimci silahlı güçler düşmanla yenişememe, pat durumu nedeniyle ciddi sarsıntılar yaşayabilmekte, zaman zaman ise politik hedefler ya da pratik mücadele bağlamında büyük gerilemelerle/kırılmalarla yüz yüze gelebilmektedirler. Savaşımın daha baştan itibaren şehirlerde ve kırlarda birleşik bir gerilla savaşı olarak gelişmemesi, silahlı ve barışçıl mücadele biçimlerinin bütünselliğinin yaratılmaması, bugün sürmekte olan devrimci silahlı savaşımların devrimin stratejik çizgisi bağlamındaki en önemli handikapı durumundadır.

c) Bu handikabın yarattığı tıkanma durumu ve 1990 sonrası dünya tablosunun çözümlenerek devrimci çizginin yeni tarihsel döneme uygun olarak yeniden kurulması noktasında yaşanan sorunlar ve programatik zayıflıklarından ötürü, silahlı devrimci güçlerin küçümsenemeyecek bir bölümünde, burjuva devlet makinesinin parçalanıp demokratik halk iktidarı veya sosyalist iktidarla zafere ulaşma hedefinden uzaklaşmalar söz konusu olmuştur. Sistemin parçalanmadan demokratikleştirilebileceği fikrinden hareket eden barış görüşmelerine dahil olma ve başkaca çeşitli yollardan gelişen uzlaşma çabaları bu durumun tipik örnekleridir. Bu noktadaki en önemli sorun ufuk yani devrimin hedefleri sorunudur. Eğer işçi sınıfının önderliği ve sosyalizm hedefi zayıfsa, bir tür "önce demokratik devrim, bundan sonra aşamalı biçimde sosyalist devrim" savunulup kesintisiz devrim bilince çıkarılmamışsa, yada "yeni demokrasi" adı altında bir tür burjuva demokratik devrim savunulup kapitalizmin sınırları aşılmamışsa, kısmi burjuva demokratik kırıntıları "demokrasi" görmek mümkün olmaktadır. Özce, hem oligarşinin baskı ve devrimci savaşın tıkanma hali, hem de programatik açıdan demokratizm, silahlı savaşın reformlara feda edilmesinin yolunu açmaktadır. Bu örnekler bu süreçte hiç de az ortaya çıkmamıştır. Bir kısmı silahlı mücadeleyi bırakmış, bir kısmı ise silahlı reformist çizgide kalmıştır.

d) Yeni tarihsel dönemde, sömürge ve yeni-sömürgelerde silahlı devrimci güçlerin dışında da, özellikle de Ortadoğu'da (Filistin, Lübnan, Irak, Afganistan), ideolojik argümanlarında İslam'ı referans alan, sınıfsal olarak orta burjuvazinin önderlik ettiği, işçi sınıfı ve yoksullar içinde geniş bir taban bulan, işgale karşı silahlı direnişi savunan hareketler ortaya çıkmıştır. Bunlar, ne kadar farkındalar yada değiller bundan bağımsız olarak, devrimci deneylerde açığa çıkan uzun süreli savaş stratejisini benimsedikleri söylenebilir.

Yeni kuşak İslamcı silahlı hareketlerin tümüne yakın bir bölümü gerilla savaşını baştan itibaren esas olarak şehirleri temel alarak geliştiriyorlar ve kırlarda da daha sınırlı ölçekte de olsa faaliyet yürütüyorlar. Faaliyetleri önemli ölçüde silahlı mücadele ve gerillaya dayanıyor. Bu silahlı eylemler ekseninde geniş kesimler içinde önemli bir sempati, güven ve destek yaratmış durumdalar. Bu deneyimler tüm gerilla savaşı deneyimleri içinde ilk kez bu denli yaygın (binlere, kimi zaman on binlere ulaşan şehir gerillasının kesintisiz ve günlük olarak çok

sayıda eylem gerçekleştirmesi), etkili ve uzun süreli bir şehir gerilla faaliyetinin gerçekleştirilmesi anlamına geliyor. Böylece şehir gerillasının kır gerillacılığıyla birleşerek uzun süreli savaşın temel bir bileşeni olarak sürekliliğinin korunabileceği, etkin ve yaygın olarak yürütülebileceği pratik olarak da gösteriliyor.

Yeni kuşak İslamcı silahlı hareketlerin yürüttükleri şehir gerilla savaşının sürekliliğinin sağlanmasında en önemli faktörlerden biri barışçıl tüm faaliyet biçimlerini de etkin biçimde kullanmalarıdır; yani silahlı ve barışçıl faaliyetlerin bütünselliğini yaratmalarıdır. Bu faaliyetler geleneksel barışçıl faaliyetlerin (barışçıl/legal ajitasyon propaganda ve medya araçlarının, gösterilerin, sendikal ve ekonomik faaliyetlerin, vb.. kullanımı) yaygın ve etkin kullanımının yanı sıra, yeni ve bu hareketlerin geniş emekçi kesimler içinde kökleşmesinde belirleyici önem taşıyan faaliyet biçimlerini de içermektedir. Bu yeni faaliyet biçimleri, emekçilerin yaşam ve çalışma alanlarında eğitimden sağlığa, barınmadan ortak üretim ve paylaşıma, yardım-destek çalışmalarına değin uzanan yaygın dayanışma faaliyetlerinin gerçekleştirilmesini, öz yönetim aygıtlarının kurulmasını ve böylece emekçilerin yaşamının tümünü kapsayan kuşatıcı bir mücadele ağının kurulmasını kapsamaktadır. Bu yoldan, kentlerin emekçi bölgelerinde silahlı mücadelenin öncülüğünde alternatif iktidar alanları yaratılmakta, bir tür "ikili iktidar" durumu yaşanmaktadır.

e) Yeni tarihsel dönemde sömürge ve yeni-sömürgelerde hala varlığını sürdüren devrimci silahlı mücadeleler önemli kazanımlar yaratmış olmalarına karşın, devrimin stratejik çizgisi bağlamında önemli tıkanmalarla yüz yüze kaldıkları da bir gerçektir. Ancak her şeye karşın, bu mücadeleler devrimci silahlı savaşımın işçi sınıfı ve emekçi halkın devrimci savaşımı geliştirmesinin bir hayal olmadığını, silahlı savaşımın yeni tarihsel dönemin bütün karanlığına rağmen, sömürge ve yeni sömürgelerde işçi sınıfı ve emekçilerin hayata en etkin müdahale yolu olduğunu gösteriyorlar. Sadece bunlar değil; büyük kırsal nüfusa sahip olan ve kır savaşları için jeopolitik derinliğine sahip olan ülkelerde kır gerillacılığının stratejik bir yerde durduğu (bir ülkenin tümünde iktidarı ele geçirmek için artık kesinlikle yeterli olmadığını göz ardı etmeden), kır gerillasının şehir mücadelesi açısından da önemli bir toparlanma, nefes alma, eğitim alanı olduğunu açıkça göstermektedirler. Ancak devrimci savaşı bununla sınırlamak çözüm getirmiyor, daha kapsamlı ve bileşik mücadele örgütlemek zorunlu oluyor. Devrimci, hatta ilerici bir dinamiğe sahip olmamalarına karşın, daha çok ABD ya da İsrail işgalinin söz konusu olduğu ülkelerde anti-işgal, anti-Amerikancı politikalar ekseninde kökleşen İslamcı silahlı hareketler devrimci sosyalist hareketler tarafından formüle edilen uzun süreli bileşik savaş stratejisi temelinde önemli ve özgün savaş pratikleri geliştirmektedirler. Şehir gerillacılığı ekseninde kır gerillacılığıyla birleşen bir savaşımın temel alındığı bunun barışçıl mücadelelerle bütünleştirildiği, toplumsal yaşamın bütün alanlarında dayanışmayı ve yaşamın bütününü örgütlemeyi esas alan bir ikili iktidarın geliştirildiği bu mücadeleler, yeni tarihsel süreçte devrimin stratejik çizgisi bağlamında yeni ve özgün unsurları oluşturuyorlar.

f) Sömürge ve yeni-sömürge ülkelerdeki silahlı savaşımların tümü üzerinden baktığımızda, bu ülkeler açısından genel ve tipik diyebileceğimiz çarpıcı, bütünlüklü bir mücadele deneyimi henüz yeteri biçimde ortaya çıkmamıştır. Dahası, yeni dönemde, sömürge ve yeni sömürge ülkelerin emperyalizmle ilişkileri ve toplumsal gelişim düzeyi çeşitlilik göstermekte ve uzun süreli savaşın yeni biçimler almasının zeminini yaratmaktadır. Bu açıdan baktığımızda deneylerde de özgünlükler oldukça önemli yer tutmaktadır. Tüm bunlar devrimin stratejik

çizgisi bağlamında önemli birikimler yaratmış olmasına karşın, bu birikimlerin dersleri üzerinden bütünlüklü bir stratejik çizginin formüle edilebildiğini ve bunun güçlü bir pratiğinin geliştirilebildiğini söylemek mümkün değildir.

Bu bölüm için son söz şudur:

Partimiz 1970'lerin başlarında Kesintisiz Devrim broşürlerinde formüle ettiği devrimin stratejik sorunları, yani hem stratejik hedef/ programatik, hem de stratejik çizgiye ilişkin perspektif, yeni tarihsel dönemin devrimci deneyleri ve mücadeleleri tarafından da pek çok yönüyle doğrulanmaktadır.

Tam da bu noktadan itibaren, yeni tarihsel dönemin bu deneyimlerinin ışığında, devrimci sosyalizmin birikimini de arkamıza alarak, devrimimizin stratejik çizgisine ilişkin bakış açımızı ön açılımlar bağlamında da olsa yeni bir düzeye taşımayı hedefleyen açılımlarımızı ortaya koyabiliriz.

WWW.THKP-C.COM